

SKOGSMÄSTARPROGRAMMET

Examensarbete 2011:23

Alumner från SLU, Skogsmästarskolan säger sitt

*Graduates from the School for Forest Management at
SLU tell their story*

Jens Vidmark

Alumner från SLU, Skogsmästarskolan säger sitt

Graduates from the School for Forest Management at SLU tell their story

Jens Vidmark

Handledare: Börje Börjesson

Examinator: Eric Sundstedt

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå med minst 60 hp kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

Kurstitel: Kandidatarbete i Skogshushållning

Kurskod: EX0624

Program/utbildning: Skogsmästarprogrammet

Utgivningsort: Skinnskatteberg

Utgivningsår: 2011

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Skogsmästarprogrammet, programutvärdering, yrkesrelevans

Sveriges lantbruksuniversitet
Skogsvetenskapliga fakulteten
Skogsmästarskolan

FÖRORD

Denna rapport är ett examensarbete på C-nivå som omfattar 15 högskolepoäng. Rapporten är skriven på Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg.

Uppdragsgivaren för detta examensarbete är Skogsmästarskolan. Jag skulle vilja tacka mina handledare som var Börje Börjesson och Staffan Stenhag. Utöver dessa två skulle jag även vilja tacka Anna-Stina Karlsson och Gina Parkatti för hjälpen med att få fram statistik och information om Skogsmästarskolan.

I denna rapport kommer alla att benämnas skogsmästare oavsett om man tagit ut sin examen eller om man inte har gjort det. I de fall där detta är av väsentlig betydelse så kommer det att stå om de har tagit ut sin examen eller inte.

Jens Vidmark

INNEHÅLL

Förord.....	iii
Innehåll.....	v
Abstract	1
1 Inledning.....	3
1.1 Skogliga utbildningar och Skogsmästarskolan	3
1.2 Högskoleverket kvalitetsutvärdering	5
1.2.1 Högre utbildningar i Sverige.....	5
1.2.2 Skogsmästarprogrammets mål	6
1.2.3 Högskoleverkets utvärdering	6
1.2.4 Bedömning	7
1.2.5 Utvärdering av Skogsingenjörsprogramet	7
1.3 Kvantitativ datainsamling med enkäter	8
1.3.1 Frågor	8
1.3.2 Formalia	9
1.3.3 Databearbetning	10
1.4. Syfte.....	10
2. Material och Metoder	13
2.1 Enkätens utformning.....	13
3. Resultat	15
3.1 Bortfallsanalys	15
3.2 Obligatoriska ämnen	19
3.3 Examen	23
3.4 Arbetslivet	27
3.5 Övrigt.....	32
4. Diskussion.....	35
4.1 Metod	35
4.2 Enkätens utfall.....	35
4.2.1 Bortfallsanalysen	35
4.2.2 Obligatoriska kurser	36
4.2.3 Arbetslivet	37
4.2.4 Slutsatser och rekommendationer	38
5. Sammanfattning.....	39
6. Litteraturförteckning.....	41
7. Bilagor	43

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate the forest managers view of the education at the School for Forest management at SLU and the first years of employment.

Surveys were sent to batches 05/08, 06/09 and 07/10 a total of 136 questionnaires were sent out. 80 people answered the survey, this gives a response rate of 59 percent

The former students rated according to a 9-grade scale how satisfied they were with the different courses they had attended during their years as students at the school. The courses in mathematics and statistics got the highest marks with an average of 7.3, while the entry-level course in law only got an average of 4.6.

A major part of the former students had in the questionnaire enquired a leadership course and a business course with focus on negotiation techniques during their education.

There is a wide variety of employment opportunities for the graduated students. Timber buyers and forest managers or planners are just a few positions that former students now possess.

The study shows that there is a big difference in the first introduction to a new work place depending on where the student got hired. The forest planners were the most satisfied while the operation managers thought their introduction left quite a lot more to wish for.

The top most important suggestions on how to improve the education at the school are:

- Have a united template and way of working among the universities teachers concerning the thesis.
- Present a course in business with focus on leadership, negation techniques etc.
- Integrate more real life exercises in existing courses, have the teachers to follow up the results and give the students feedback on how the tasks were carried out.

1 INLEDNING

Denna del kommer först att behandla historien om den skogliga utbildningen i trakterna kring Skinnskatteberg. Därefter kommer den att beskriva Högskoleverkets kvalitetsutvärdering och slutligen teorierna bakom hur man gör en enkätundersökning. Allt i syfte att ge en bakgrund till den enkätundersökning, riktad till Skogsmästarprogrammets alumner som genomförts i föreliggande studie.

1.1 Skogliga utbildningar och Skogsmästarskolan

Den skogliga utbildningen i Skinnskattebergstrakten har sin början redan år 1839 i Bysala som är en liten ort utanför Skinnskatteberg. Det var bruks societeten i Västmanland som startade denna utbildning. Utbildningen flyttades två gånger först till Västsura och slutligen till Nora där den lades ner 1860 (Brynte, 2002). Det skulle därefter dröja 40 år innan en skogsutbildning bedrevs i dessa trakter igen. År 1900 startades en förberedande kurs i praktiskt skogsbruk i Kloten som är en liten by tre mil nordväst om Skinnskatteberg.

Efter 17 år startades ytterligare en utbildning i Kloten. Det var en fortsättningsutbildning avsedd för de som hade gått ut från någon av statens alla skogsskolor (Ek, 1999). Redan 1919 myntades titeln skogsmästare och samtidigt skapades Skogsmästareförbundet. Det var till en början tretton medlemmar eller alla i den första årskullen på fortsättningsutbildningen i Kloten (Delin, 1989).

1943 tillsatte regeringen en utredning under ledning av statssekreterare B Näsgård. Syftet med utredningen var att utreda om nuvarande system för skogliga utbildningar räckte för att tillgodose skogsbrukets framtida personal- och kunskapsbehov. Redan ett halvår senare kom utredningen med sitt svar. I utredningen hade man fastställt att ett mellanting mellan skogsskolan och jägmästarutbildningen behövdes. Skolan skulle förläggas till Skinnskatteberg som geografiskt sett låg perfekt; inom några mils radie kunde man nå den norrlandsbetonade skogen kring Kloten samt lövskogarna i Mälardalen.

I Skinnskatteberg fanns även skogsindustri i form av ASSI:s sågverk (nuvarande Setra). Ägarförhållandena för skogen var också gynnsamma. Här fanns allt från statligt ägda skogar till små bondskogar. Som en bonus ägde ASSI en herrgård där skolan kunde förläggas. Utbildningen skulle bli en ettårig utbildning och lämpligen pågå mellan den 10 januari och den 20 december. Varje år skulle 20 elever antas och lägsta åldern för att antas skulle vara 22 år. Innan beslutet hade fattats så föreslog Svenska Skogsmästareförbundet att skolan skulle döpas till Statens Skogsmästarskola. Regeringen fattade 1944 så beslut om att starta utbildningen i Skinnskatteberg.

När den första årskullen, bestående av tjugo stycken män, gick ut så mottogs de med öppna armar av näringslivet. Samtliga skogsmästare fick en anställning som motsvarade förväntningarna efter examen (Ek, 1999).

Idag är Skogsmästarprogrammet ett treårigt högskoleprogram (180 Högskolepoäng, hp) vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). I varje årskurs går det cirka 45 studenter. Andelen kvinnor på utbildningen varierar mellan 10 och 20 procent.

Utbildningen är uppdelad på 120 hp obligatoriska kurser, 30 hp programkurser, 15 hp fria poäng som kan läsas vid annan högskola eller universitet samt slutligen ett självständigt kandidatarbete på 15 hp.

Skogsmästarskolan är en av de mycket få högskoleutbildningar som har ett krav på praktisk erfarenhet för att bli antagen till utbildningen. Utöver den grundläggande högskolebehörigheten krävs minst 6 månaders skoglig praktik och dessutom behöver man minst godkänt i följande gymnasiekurser:

- Matematik B
- Naturkunskap B
- Samhällskunskap A
- Basmaskin service
- Motor och röjmotorsåg
- Virkesbehandling A
- Virkestransport
- Skogskötsel A

Dessa kurser kan ersättas med minst 5 år dokumenterad yrkeserfarenhet med skoglig inriktning (SLU, 2010).

SLU har fyra fakulteter som har sin huvudverksamhet fördelade på tre olika orter runt om i Sverige.

Tabell 1.1 SLU har fyra fakulteter spridda över hela landet.

Fakultet	Ort
Fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap	Uppsala
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap	Uppsala
Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap	Alnarp
Fakulteten för skogsvetenskap	Umeå

Fakulteten för skogsvetenskap är ansvarig för den högre utbildningen och forskningen i skogsvetenskap i Sverige. Fakulteten har två skogliga yrkesutbildningar: Skogsmästarprogrammet (180 hp) och Jägmästarprogrammet (300 hp). Dessutom har man fem stycken mastersprogram (SLU, 2011, länk A).

De 120 hp som är obligatoriska omfattar 8 kurser på vardera 15 hp. Kurserna som ingår är:

- Baskurs
- Skogens värdekedja
- Råvaruförsörjning
- Ekologi
- Skogsskötsel 1
- Skogsskötsel 2
- Skoglig förvaltning och administration
- Skoglig planering

Under de sista 60 hp har studenten möjlighet att välja av en rad olika kurser så att studenten kan ge sin utbildning en speciell inriktning (SLU, 2010).

1.2 Högskoleverket kvalitetsutvärdering

1.2.1 Högre utbildningar i Sverige

Universitets- och högskoleutbildningar i Sverige styrs av högskolelagen. Där står det att, utbildningen ska vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet (2§). Verksamheten skall anpassas så att en hög nivå nås både i utbildningen, forskningen och det konstnärliga utvecklingsarbetet (4§). Utbildning på grundnivå ska till största del bygga vidare på de kunskaper studenterna har skaffat sig på gymnasiet eller på motsvarande sätt.

Utbildningen ska utveckla studenternas:

- Förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar.
- Förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem.
- Förmåga att möta förändringarna i arbetslivet.

Inom kunskapsområdet som utbildningen avser ska studenten inte bara ha kunskaper och färdigheter. Studenten ska även ha förmåga att söka och ta till sig kunskap på vetenskaplig nivå, studenten ska kunna följa kunskapsutvecklingen samt kunna förmedla sin kunskap till personer som saknar kunskaper inom området (8§) (HL, 1992:1434).

I Högskoleverkets uppdragsbeskrivning från regeringen står det att: "Högskoleverket ansvarar för kvalitetsutvärdering på alla utbildningsnivåer, på högskolor och universitet från grundnivå till forskarnivå" (Utbildningsdepartementet, 2010).

1.2.2 Skogsmästarprogrammets mål

En skogsmästare ska ha en bred kunskap om skogen och om skogsbruket, och samtidigt ha fördjupade kunskaper inom någon del av detta område. En skogsmästare skall även ha kännedom om skogsbrukets betydelse i det svenska samhället.

Förmågan att lösa uppkommande problem är någonting som är viktig hos en skogsmästare. Att kritiskt granska informationskällor och kunna dra slutsatser av dem är också en egenskap som en skogsmästare ska besitta. Slutligen så ska en skogsmästare kunna arbeta i grupp och kunna göra muntliga och skriftliga framställningar (SLU, 2010).

1.2.3 Högskoleverkets utvärdering

De utbildningar som utvärderas är utbildningar som leder till en examen antingen på grundnivå eller på avancerad nivå. Bedömningen är indelad i tre områden: elevernas självständiga arbeten, lärosätenas självutvärdering och studenternas erfarenheter (Högskoleverket, 2010).

Från 2007 ingår ett självständigt arbete på C nivå som ett krav för en examen. Regeringen har framfört vikten av de självständiga arbetena i utvärderingen av universitetsutbildningarna (Regeringen, 2009). Med det som bakgrund har Högskoleverket beslutat att lägga stor vikt vid dessa i sin utvärdering. Granskningen av dessa arbeten ska inte undersöka om skolans betygsättning av studenterna är rättvisande utan som slutresultat visa utbildningens sammanlagda kvalitet.

Lärosätenas egna utvärdering syftar till att visa på de uppgifter och förutsättningar som studenternas egna arbeten inte kan belysa. Denna utvärdering ska även visa om lärarna besitter relevant kompetens och hur lärarresurserna används.

Studenternas egna erfarenheter av utbildningen kompletterar institutionens egen självutvärdering av hur väl målen uppnås i utbildningen (Högskoleverket, 2010).

I arbetet med Bolognaprocessen framhölls att studenternas anställningsbarhet är viktig i en universitetsutbildning. Därför ska en sådan utvärdering göras (European association for quality assurance in higher education, 2005).

För att Högskoleverket ska godta enkäter från utgångna studenter, så kallade alumner, så ska flera punkter uppfyllas. Universitetet måste ha utexaminerat mer än 20 studenter från utbildningen de senaste tre åren. Enkäterna går i första hand ut till alumner som gick ut för två år sen. Svarsfrekvensen måste vara 50 % eller högre. Om dessa alumner är färre än 20 stycken kompletteras först med alumnienkäter för studenter som utexaminerats för tre år sedan och om det inte

räcker kompletteras med enkäter från den senaste utexaminerade kursen (Högskoleverket, 2010).

1.2.4 Bedömning

Bedömningen av universitetets utbildning med utvärderingen som grund, visas i en tregradig skala, se Tabell 1.2.

Tabell 1.2 Visar Högskoleverkets betygsskala.

Mycket Hög Kvalitet Utbildningen har överlag en mycket hög måluppfyllelse.
Hög Kvalitet Utbildningen har hög måluppfyllelse.
Bristande kvalitet Utbildningen har allvarliga brister

1.2.5 Utvärdering av Skogsingenjörsprogrammet

Högskoleverket gjorde 2002 en utvärdering av Skogsingenjörsprogrammet som det då hette. I den utvärderingen fick skolan både ris och ros av Högskoleverket.

Det som Högskoleverket tyckte var mest positivt var, att programmet hade en relevant kursplan som även var väl förankrad hos potentiella arbetsgivare. Högskoleverket ansåg även att studenterna hade en god förmåga att lösa eventuella problem som kan uppkomma i arbetslivet. Slutligen var Högskoleverket imponerade av studenterna; deras energi och förkunskaper som aktivt utnyttjades i undervisningen.

Högskoleverket hade även en del kritik att dela ut till programmet. Först riktade man kritik mot att kursplanen inte uppfyllde kraven för att få kallas ingenjörsprogram. För detta var matematik- och fysikslagen i utbildningen alltför begränsade. Kompetensutvecklingen hos lärarna ansågs inte heller tillräcklig, man tillade även att åsidosättandet av lärarnas kompetensutveckling inte fick fortgå om kvalitén på utbildningen skulle upprätthållas.

Utvärderingen visade även att spridningen i kvalitén på examensarbetena var allt för stor. För att motverka detta föreslog Högskoleverket att man skulle införa en kvalitetssäkring av examensarbetarna (Högskoleverket, 2003). För att åtgärda problemet med att utbildningen inte uppfyllde kraven för en ingenjörsutbildning så valde den skogliga fakulteten vid SLU att istället byta namn på utbildningen från Skogsingenjörsprogrammet till Skogsmästarprogrammet (Högskoleverket, 2004). Eftersom institutionen hela tiden hetat Skogsmästarskolan var beslutet inte på något sätt kontroversiellt.

1.3 Kvantitativ datainsamling med enkäter

Ordet enkät kommer från franskan och betyder egentligen rundfråga. I dagens svenska refererar man ordet till ett formulär som besvaras av den svarande själv.

Det finns två olika enkättyper, den ena är gruppenkät som används när den målgrupp som undersökningen riktar sig till är samlade på samma ställe. Som exempel kan det vara skolor eller liknande. Den andra är Postenkäter behöver inte, som namnet antyder, vara en enkät som skickas med brev på posten. På senare tid har det blivit allt vanligare med enkäter som mejlas ut eller enkäter som ligger på internet och som kan besvaras interaktivt.

Standardisering visar i vilken grad frågorna i ett formulär är lika, oberoende av vem som besvarar enkäten. Det innebär att alla ska uppfatta frågorna lika och alla ska besvara frågorna på ett likartat sätt. Standardisering innebär också att förutsättningarna för att besvara frågorna skall vara likartade. Som exempel kan nämnas att om en enkät skickas ut precis vid jul, så kan man vänta sig en högre svarsfrekvens bland dem som av tradition inte firar jul och en lägre svarsfrekvens bland dem som firar jul. Detta kan i sin tur snedvrider resultaten.

Strukturering innebär två helt skilda saker. Dels kan man syfta på frågornas utformning. Öppna frågor eller så kallade skrivfrågor kallas ostrukturerade, medan strukturerade frågor har fasta svarsalternativ. Den andra definitionen av strukturering syftar på frågornas struktureringsgrad. En enkät med låg grad av strukturering har frågor som spretar och som leder fram till svar inom en rad olika områden. Enkäter med hög struktureringsgrad innebär att enkäten har frågor som direkt är kopplade till ämnet och som i slutändan ger svaret på en tydligt avgränsad frågeställning.

1.3.1 Frågor

Det finns olika typer av frågor som man kan använda i en enkätundersökning. Först finns det sakfrågor vilket är frågor som ger svar på faktiska förhållanden och utelämnar åsikter och attityder. Ett exempel på en sådan fråga är: "Hur ofta motionerar du i veckan?".

Attityd- och åsiktsfrågor handlar om att den svarande måste ta ställning till olika påståenden som i figur 1.1 nedan.

Hur intresserad är du av jakt?

Mycket intresserad.	☐
Måttligt intresserad	☐
Inte intresserad	☐

Figur 1.1 Visar ett exempel på attityd- och åsiktsfråga.

En risk med denna typ av frågor är att olika människor har olika referenser till vad som är mycket och vad som är lite. Attitydfrågor kan även ställas som ja- eller nej-frågor.

Idén med tabellariska frågor är att få ut mycket information på bara en enda fråga. Det kan vara frågor om hur många jobb man har haft och vilka år man hade jobbet, vilken arbetsuppgift man hade, samt åt vilken arbetsgivare man arbetade åt. Detta kan man enkelt få svar på genom att använda en tabellarisk fråga se figur 1.2 (Trost, 2007).

Börja med ditt första arbete		
Arbetsuppgift	År	Arbetsgivare
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Figur 1.2 Visar exempel på en tabellarisk fråga.

Öppna frågor där intervjupersonerna får skriva vad de vill är en metod som är svår att sammanställa och där personens egna erfarenheter och åsikter väger tungt. Även sättet personerna svarar på varierar kraftigt. Några skriver bara stödord medan andra skriver väldigt utförligt. Personernas handstil kan även medföra svårigheter vid sammanställningen.

Retrospektiva frågor är frågor som ställs om hur det var för några år sedan eller längre bak i tiden. Denna typ av frågor kan vara svårtolkade eftersom det är svårt att veta vad intervjupersonen menar. I en undersökning som Jan Trost (2007) gjorde intervjuade han ett sambopar om deras förhållande och båda var överens om att de var sambos. Efter några år intervjuade han samma sambopar igen som nu hade separerat, då visade sig att kvinnan ansåg att de hade varit sambos under äktenskapsliknande former medan mannen ansåg att de aldrig hade varit sambos utan att deras relation endast varit tillfällig. Trost drog slutsatsen att ingen av respondenterna ljög utan att de bara hade skaffat sig olika referenser om definitionen av sambo. Sammanfattningsvis kan man säga att retrospektiva frågor inte speglar hur det var då, utan hur den intervjuade ser på det som hände idag.

1.3.2 Formalia

Följebrevet är det brev som ska ge den svarande all information som behövs för att besvara enkäten. Även information om vem som skickar ut enkäten, vem som är kontaktperson, syftet med enkäten och om enkäten är anonym eller inte bör finnas med. Det är viktigt att följebrevet sitter ihop med enkäten så att det inte kommer bort (Trost, 2007).

Förvarning är ett sätt att höja svarsfrekvensen. Genom att förvarna de som ska ingå i undersökningen kan man höja svarsfrekvensen. (Eaker, 2003)

Påminnelser fyller två syften. Den ena är att motivera och påminna de som har för avsikt att svara på enkäten men som glömt bort det. Det andra syftet är att uppmuntra och motivera de personer som inte ville svara på enkäten från början. Påminnelsen ska vara likt fölgebrevet; kort och koncist. Brevet får inte uppfattas som en påtryckning.

Tackkort är någonting som inte påverkar den aktuella enkäten men den påverkar synen på den som står som utgivare av enkäten. Tackkortet kan därför höja svarsfrekvensen på eventuella efterkommande enkäter. Av etiska skäl bör svarskortet skickas i förseglade kuvert, för tacket är bara mellan enkätutgivaren och den svarande (Trost, 2007).

1.3.3 Databearbetning

Bortfallsanalys är den första bearbetningen av data man ska göra. Ett bortfall kan ha flera orsaker, men det finns två huvudtyper av bortfall:

- **Objektbortfall**
Här saknas alla värden i en undersökning, det kan röra sig om en individ som inte har svarat men det kan även vara ett bortfall från ett geografiskt område. Detta bortfall behöver inte bara vara uteblivna svar från de svarande det kan även vara att man har fått fel uppgifter från en databas.
- **Partiellt bortfall**
Här saknas bara vissa värden i en undersökning. Det kan till exempel röra sig om uteblivna svar på en känslig fråga (Statistiska centralbyrån, 2001).

En bortfallsanalys innehåller

- Objektsbortfallets storlek både i antal och i procent.
- Storleken på det partiella bortfallet i procent och i antal.
- Orsaken till bortfallet.
- Åtgärder för att minska bortfallet.
- Bedömning av hur bortfallet påverkar undersökningen.
- Eventuella kompensationer som kan minska effekten av bortfallet.

Bortfallen redovisas vanligen som procent av den totala undersökningspopulationen (Japen m.fl., 1997).

1.4. Syfte

Syftet med detta arbete är att undersöka skogsmästarnas syn på Skogsmästar-skolans utbildning samt de första åren i arbetslivet. Målet är att undersöka hur relevanta de upplever att kurserna på skolan har varit för det arbete de sedan

hamnar på. I undersökningen om de första åren i arbetslivet, kommer också att undersökas hur skogsmästarna tycker att introduktionen de fick som nyanställda fungerade och vad som skulle kunna göras bättre där.

2. MATERIAL OCH METODER

Enkäten skickades ut till samtliga 136 före detta skogsmästarstudenter från årskurserna 05/08, 06/09 och 07/10.

Tabell 2.1 Visar antalet studenter per årskurs

Kurs	Antal studenter
07/10	40
06/09	52
05/08	44

Adresserna anskaffades från SLU:s register. Skogsmästarskolan är en liten institution där alla känner alla. Med tanke på detta så gjordes enkäterna helt anonyma för att få så ärliga och uppriktiga svar som möjligt. Enkäterna skickades ut i slutet av februari 2011.

2.1 Enkätens utformning

Själva uppbyggnaden av enkäten gjordes i Microsoft Word. Hela enkäten med följebrevet redovisas i Bilaga 1.

En given struktur hölls genom hela enkäten. Den började med allmänna frågor om kön och årskurs. Därefter ställdes frågor om vad man tyckte om de olika obligatoriska kurserna som man läst på Skogsmästarskolan. Efter det så ställdes frågan om man tagit ut examen. De som inte hade tagit ut examen fick också svara på frågan varför de inte gjort det. De som hade tagit ut sin examen kunde istället hoppa till frågor gällande vad de tyckte om skolans handledning under examensarbetet. När dessa frågor var besvarade väntade frågor om arbetslivet, vilken som var den första anställningen och hur många gånger de bytt jobb. Efter detta ställdes frågor om deras arbetsintroduktion. Som avslutning fanns två frågor, en fråga där man fick skriva allmänna kommentarer och en annan fråga där man skulle svara på om man ville vara med i framtida studier från SLU. På de frågor där skogsmästarna skulle sätta betyg fick de ge betyget på en 9-gradig skala.

För att få en så hög svarsfrekvens som möjligt vidtogs åtgärder för att underlätta besvarandet av enkäten. Förutom förtyckta svarskuvert med portot betalt så skickades det även med en reklamblyertspenna från SLU.

När enkäterna hade varit ute i fyra veckor, skickades ett kombinerat tack- och påminnelsebrev, detta pga. att anonymiteten på enkäterna gjorde det omöjligt att veta vem som hade svarat och inte. I tackdelen av brevet tackades de som svarat på enkäten för deras medverkan. I påminnelse delen så påpekades vikten av att svara på enkäten samt att de fick en vecka att svara på enkäten om de ville vara med i studien.

Sammanställningen gjordes i Microsoft Excel. De frågorna där svaren var otydliga behandlades på olika sätt. Svaren på de öppna frågorna skrevs antingen ordagrant av eller så förkortades de och bara nyckelorden togs med i sammanställningen.

Frågorna med fasta svarsalternativ där svaren var otydligt registrerade på något sätt de kan handla om att man har kryssat i flera alternativ eller att man inte har varit konsekvent i sitt svar behandlades på olika sätt.

På fråga 10 registrerade den svarande sin första arbetsuppgift efter avslutade studier med ett kryss för den beskrivningen som passade bäst. I fråga 11 fick den svarande skriva alla sina arbetsuppgifter efter avslutade studier i kronologisk ordning. I de fall där den svarande i fråga 10 kryssat för planerare och i fråga 11 skrivit inventering, så registrerades deras svar i fråga 10 till alternativet *Annat* med kommentaren inventering och taxering detta för att kunna skilja på planerare och inventerare. I övrigt när svaren på dessa två frågor inte stämde överens så registrerades svaret på fråga 11 som det gällande svaret eftersom här fick den svarande skriva fritt.

Fråga 12 skulle de svarande sätta ett kryss för vilken typ av introduktion som man fick för att utföra sin första arbetsuppgift. För dem som här hade kryssat i både central och lokal introduktion registrerades svaret som en central introduktion, detta därför att man kan anta att alla får en lokal introduktion där man får se arbetsplatsen och lära sig sin arbetsuppgift.

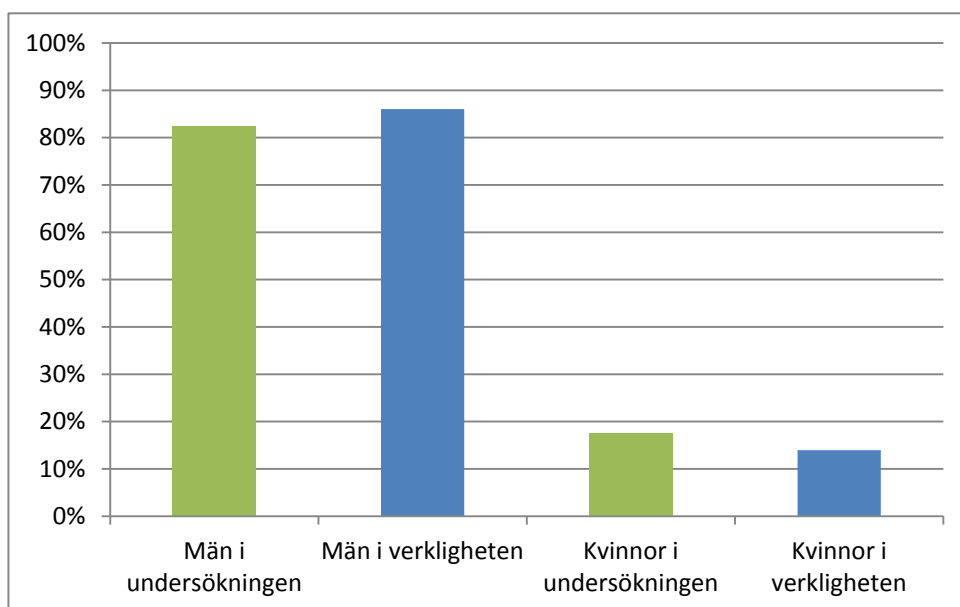
På fråga 15 fick den svarande skriva fritt. När det kom upp idéer här om vad som saknades på Skogsmästarskolan så flyttades detta svar till fråga 4. De idéer som kom upp angående arbetsintroduktionen flyttades på motsvarande vis till fråga 14. Åsikter om skolan handledning flyttades till fråga 9, allt detta för att få en bättre struktur i sammanställningen.

3. RESULTAT

Detta kapitel kommer att behandla svaren från enkätundersökningen. Först kommer den att visa en bortfallsanalys, sen kommer den att visa vad skogsmästarna tyckte om sin utbildning och slutligen kommer den att visa skogsmästarnas första år i arbetslivet.

3.1 Bortfallsanalys

I undersökningen ingick det 136 personer, av dessa svarade 80 stycken vilket ger en svarsfrekvens på 59 procent. Om man delar upp svarsfrekvensen efter kön ger det en svarsfrekvens på 66 svarande av 117 hos männen vilket motsvarar 56 procent. Av kvinnorna svarade 14 av 19 personer vilket ger en svarsfrekvens på 74 procent. Detta medförde att könsfördelningen i undersökningen skilde sig något från verkligheten. Från 86 procent ner till 83 procent hos männen och från 14 procent upp till 17 procent hos kvinnorna.

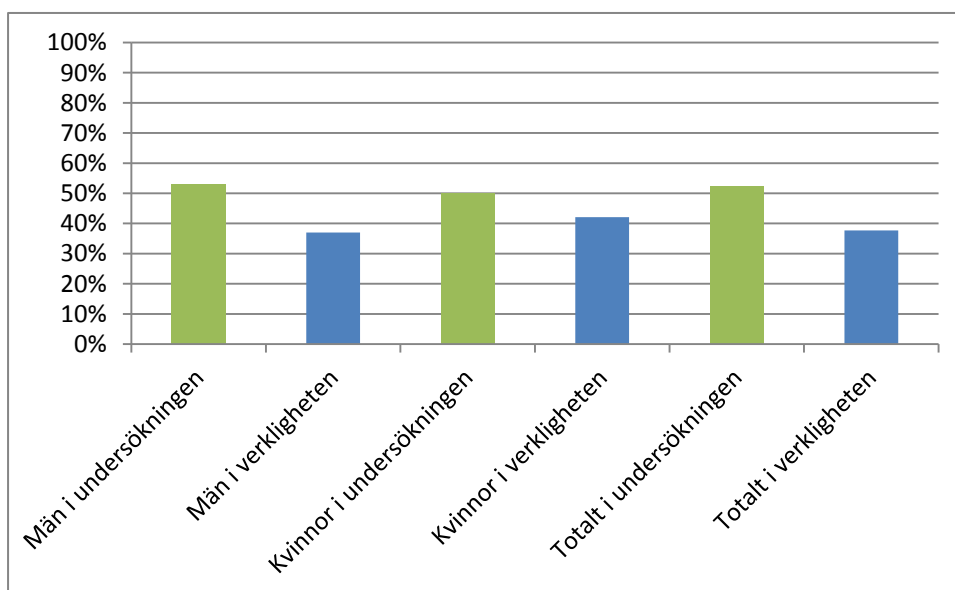
Figur 3.1 Visar könsfördelningen i undersökningen i relation den verkliga könsfördelningen

Svarsfrekvensen mellan kurserna varierade kraftigt.

Tabell 3.1 Visar svarsfrekvensen fördelat på de olika årskurserna.

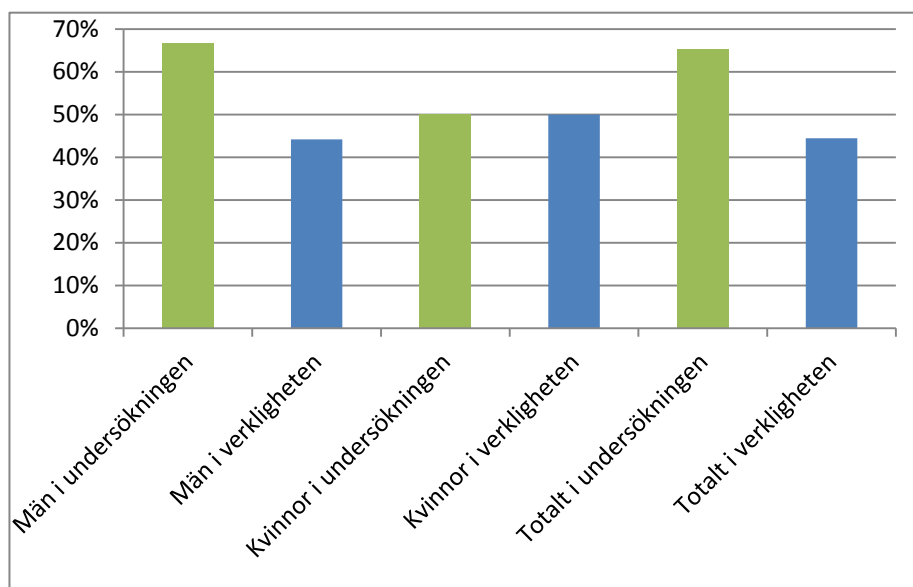
Kurs	Antalet utskickade enkäter	Antalet svarande	Svarsfrekvens
07/10	40	21	53 %
06/09	52	36	69 %
05/08	44	23	52 %

I det insamlade datamaterialet, om hur många som har tagit ut sin examen var variationen betydligt större mellan undersökningen och verkligheten. I undersökningen hade 53 procent av männen tagit ut sin examen men i verkligheten var det bara 31 procent på de tre kurserna som tagit ut sin examen. Hos kvinnorna var det i undersökningen 50 procent som tagit ut sin examen och i verkligheten låg den siffran på 42 procent. Bortfallet i undersökningen var alltså större i gruppen som inte tagit ut examen än i gruppen som hade tagit ut examen.

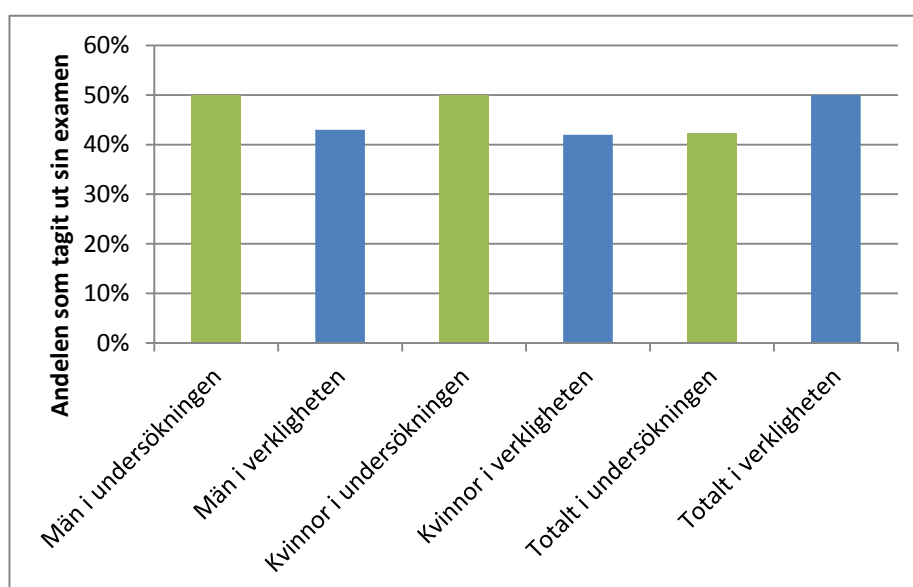

Figur 3.2 Visar förhållandet mellan utexaminerade i undersökningen och i verkligheten

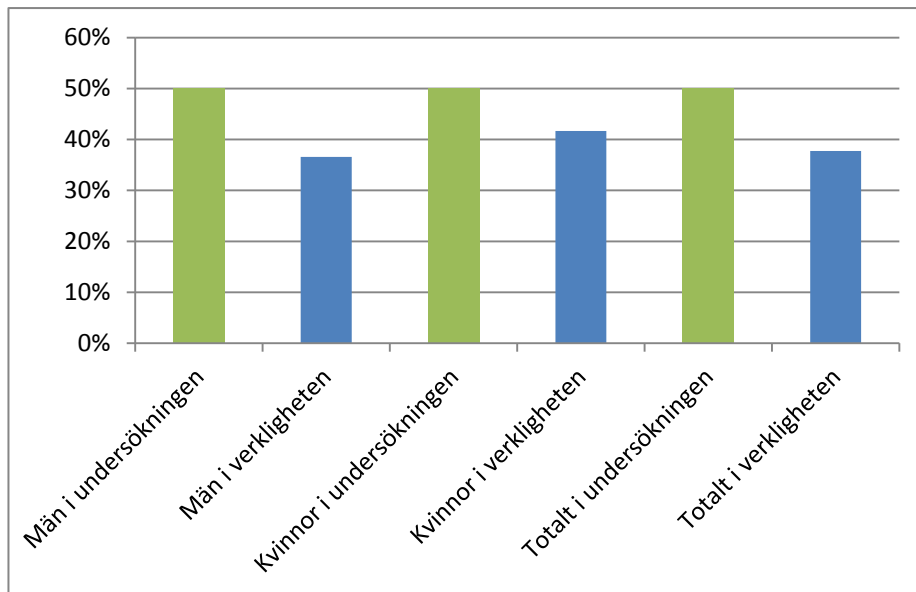
Det var en kraftig skillnad mellan kurserna när det gäller fördelningen mellan andelen utexaminerade i undersökningen jämfört med verkligheten. I årskursen 05/08 var skillnaden som störst. Den verkliga siffran var 44 procent av männen och 50 procent av kvinnorna hade tagit ut sin examen. I undersökningen så angav hela 67 procent av männen och 50 procent av kvinnorna att de hade tagit ut sin examen.

Figur 3.3 Av 43 män som gick 05/08 så hade 19 tagit ut sin examen i verkligheten. I denna kurs gick det 2 kvinnor båda svarade på enkäten och en av dessa hade tagit ut sin examen. Av männen så svarade 21 stycken på enkäten och 14 angav att de tagit ut sin examen

Figur 3.4 Av 41 män som gick 06/09 så hade 15 tagit ut sin examen i verkligheten. I denna kurs gick det 12 kvinnor av dessa hade 5 stycken tagit ut sin examen. Av kvinnorna så svarade 8 på enkäten 4 stycken angav att de tagit ut sin examen. Av männen så svarade 28 stycken på enkäten och 14 angav att de tagit ut sin examen.

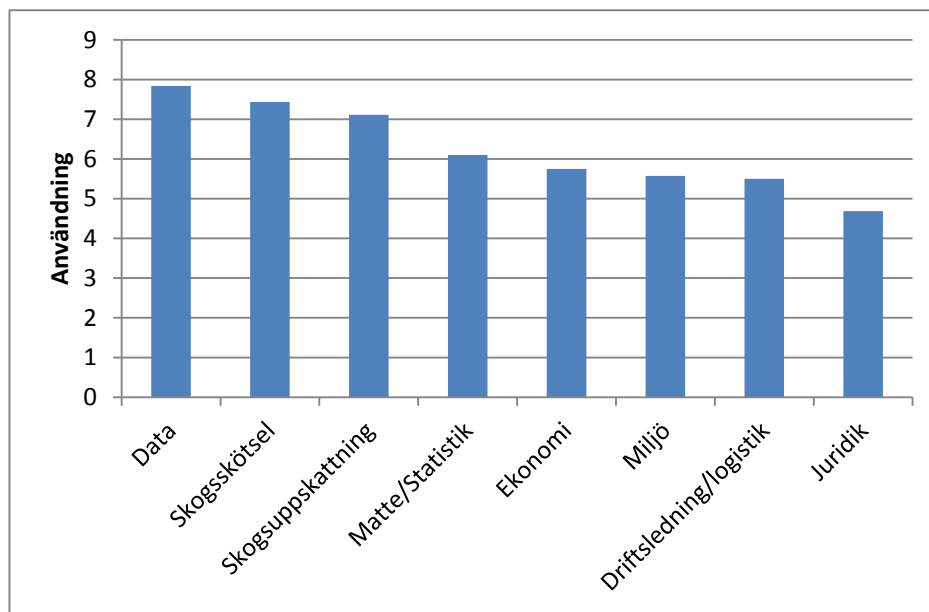
Figur 3.5 Av 35 män som gick 07/10 så hade 10 tagit ut sin examen i verkligheten. I denna kurs gick det 5 kvinnor av dessa hade 2 stycken tagit ut sin examen. Av kvinnorna så svarade 4 på enkäten 2 stycken angav att de tagit ut sin examen. Av männen så svarade 17 stycken på enkäten och 7 angav att de tagit ut sin exa-

I enkätsvaren kunde man se att det fanns ett visst objektsbortfall i form av att de som inte tagit ut sin examen hade en lägre svarsfrekvens än de som tagit ut sin examen. Det var ingen som undvek att svara på frågorna med fasta svarsalternativ därmed så fanns det inget partielltbortfall i undersökningen.

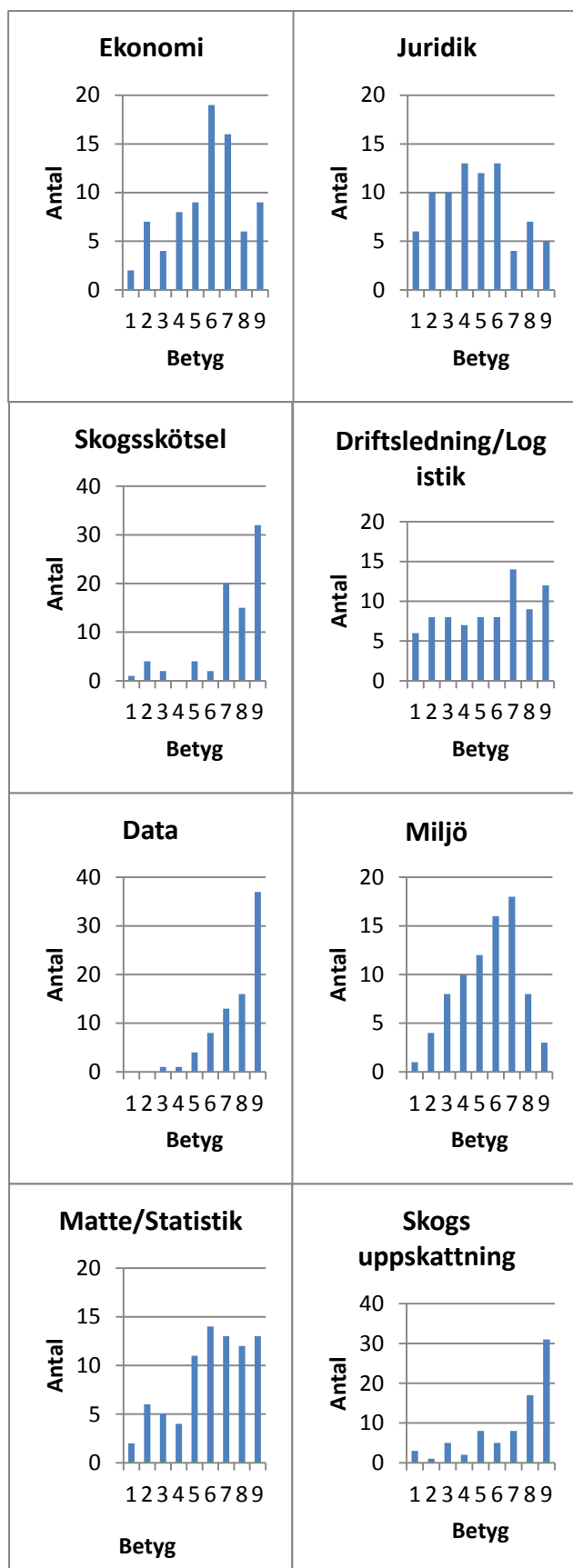
3.2 Obligatoriska ämnen

Första frågan som ställdes löd:

”Hur mycket användning har du haft av nedanstående kunskapsområden i ditt arbete?”. Alumnerna skulle sedan sätta ett betyg på en skala mellan 1 och 9 där 1 betydde ingen användning och 9 betydde daglig användning, svaren redovisas i figur 3.6 nedan.

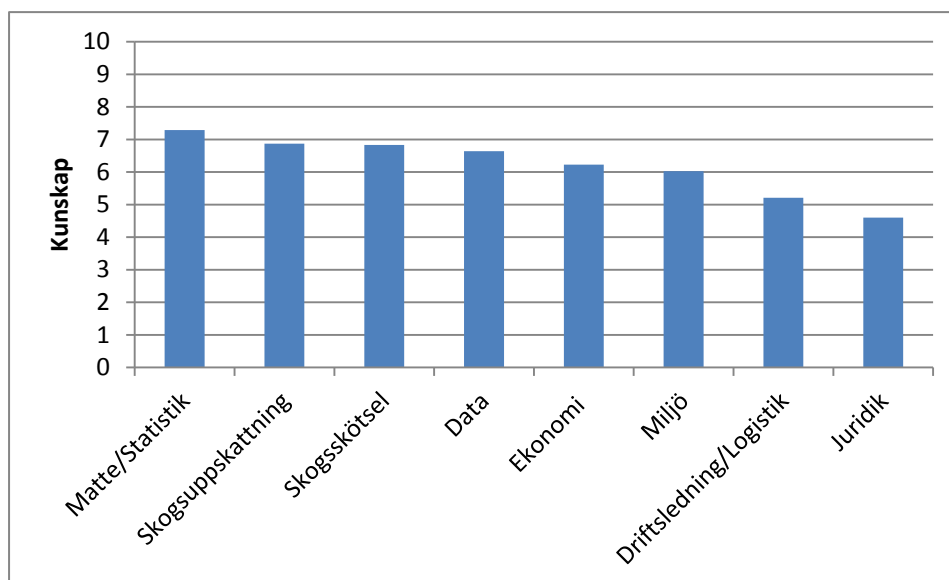

Figur 3.6 Visar medelbetyget för användbarheten för de olika ämnena.

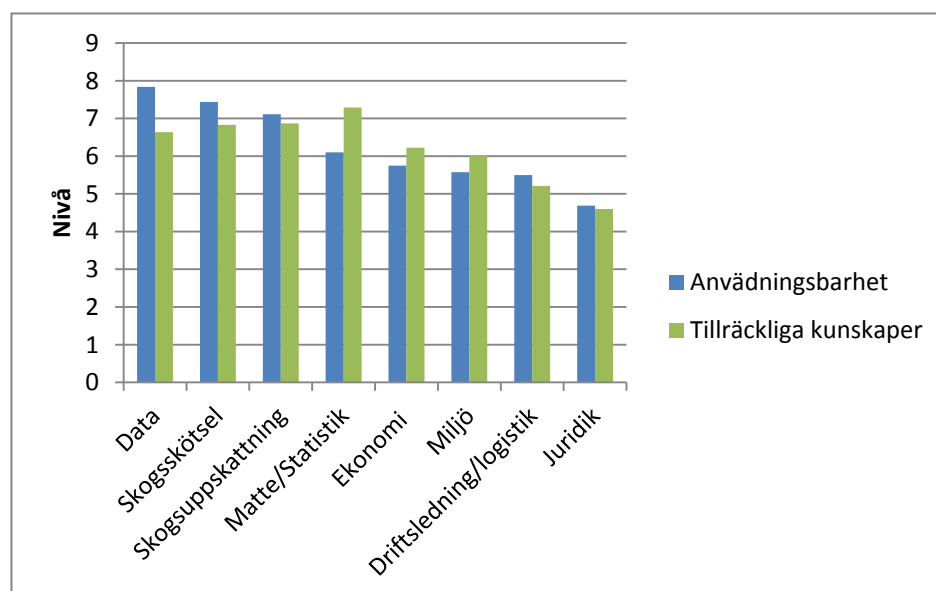
Figur 3.7 Visar betygen för hur stor användning skogsmästarna haft av de olika ämnena.

Andra frågan som ställdes löd: "Anser du att din kunskap inom dessa ämnen var tillräcklig när du gick ut från Skogsmästarskolan?" Medelbetyget varierade från 4,6 på *Juridik* till 7,3 på *Matematik och Statistik*.

Figur 3.8 Visar medelbetyget för kunskapen i de olika ämnena.

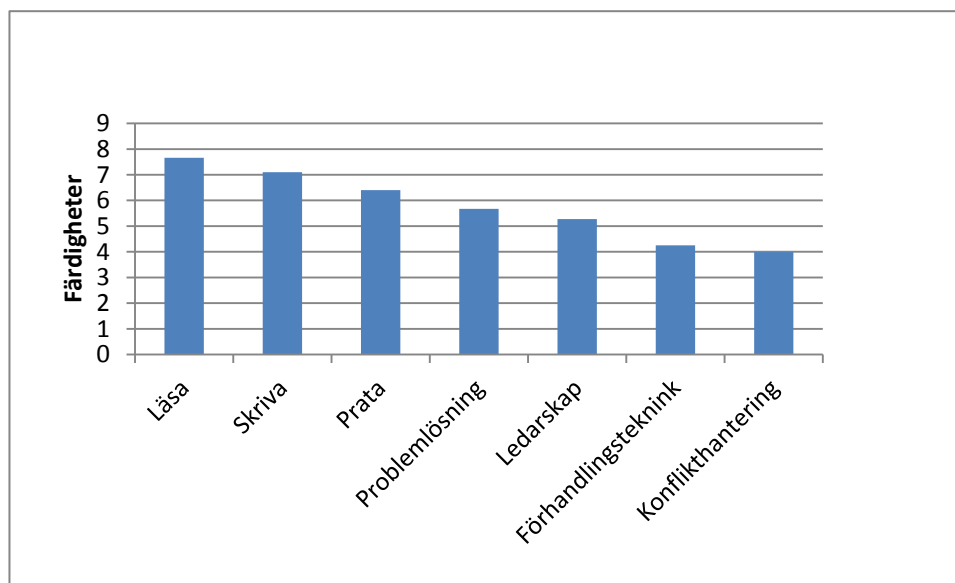
Sammanför man data från användning och kunskaper så ser man att betygen följs åt (se figur 3.9 nedan).

Figur 3.9 Visar sambandet mellan kunskap och användande.

Tredje frågan behandlade skogsmästarens generiska kunskaper och på vilken nivå de ansåg att deras färdigheter låg på när de gick ut från Skogsmästarskolan. Frågan löd "På vilken nivå anser du att dina färdigheter låg inom dessa ämnen när du gick ut från Skogsmästarskolan?". Svarsfördelningen redovisas i figuren nedan.

Här varierade betyget kraftigt mellan det sämsta betyget som var *konflikthantering* som hade 4,0 i medelbetyg och det högsta betyget *läsa* som hade på 7,6 i medelbetyg.

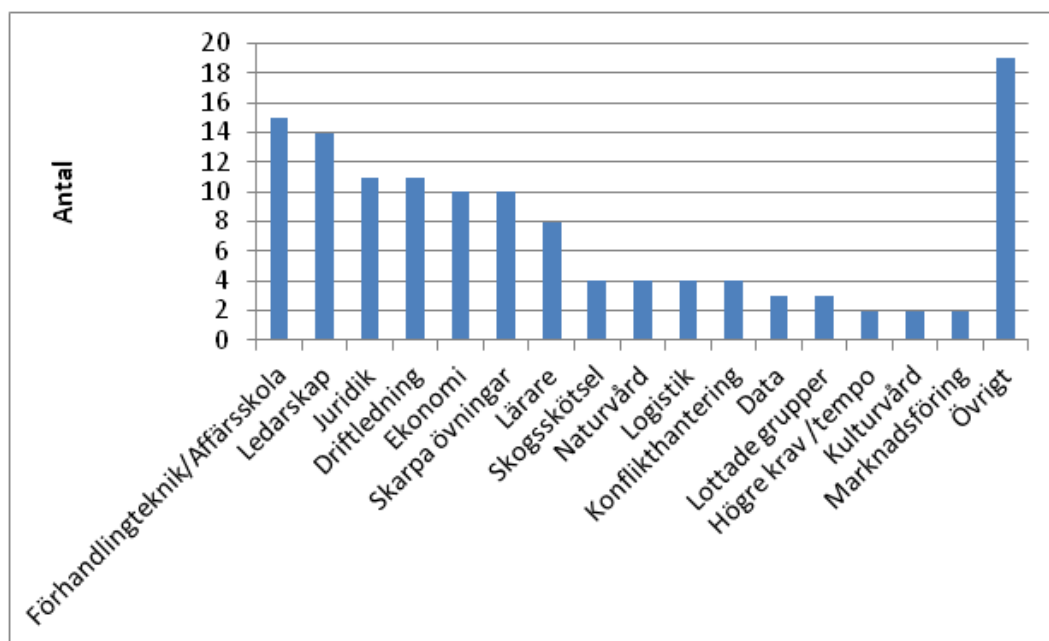

Figur 3.10 Visar medelbetyget för i vilken grad man anser sig ha tillräckliga generiska kunskaper för att klara av sitt arbete.

I fråga fyra fick skogsmästarna skriva fritt vad de tyckte saknades i utbildningen. Åsikterna har sammanställts i olika kategorier. Av de 57 skogsmästarna som skrivit något på frågan så var det var 14 stycken som angivit mer än ett förbättringsområde.

I kategorin *övrigt* ingick bl.a.

- Lövskogsskötsel
- Certifiering
- Retorik
- Samarbete
- Internationellt perspektiv
- Inriktning mot sågverk
- Mer kontakt med forskningen
- Stresshantering
- Problemlösning

Figur 3.11 Visar vad skogsmästarna tyckte saknades i utbildningen.

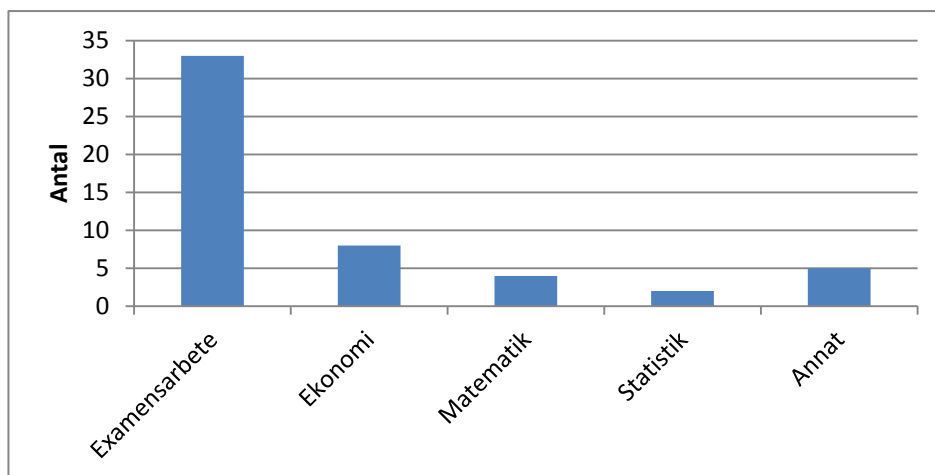
I kategorin *driftsledning* (11 synpunkter) var det nästan uteslutande praktisk traktplanering som saknades, men även bättre vägutbildning efterlystes.

I kategorin *lärare* (8 synpunkter) ingick mest ökade pedagogiska kunskaper för vissa lärare. Ökat engagemang och en vilja att utvecklas nämndes även flera gånger.

3.3 Examen

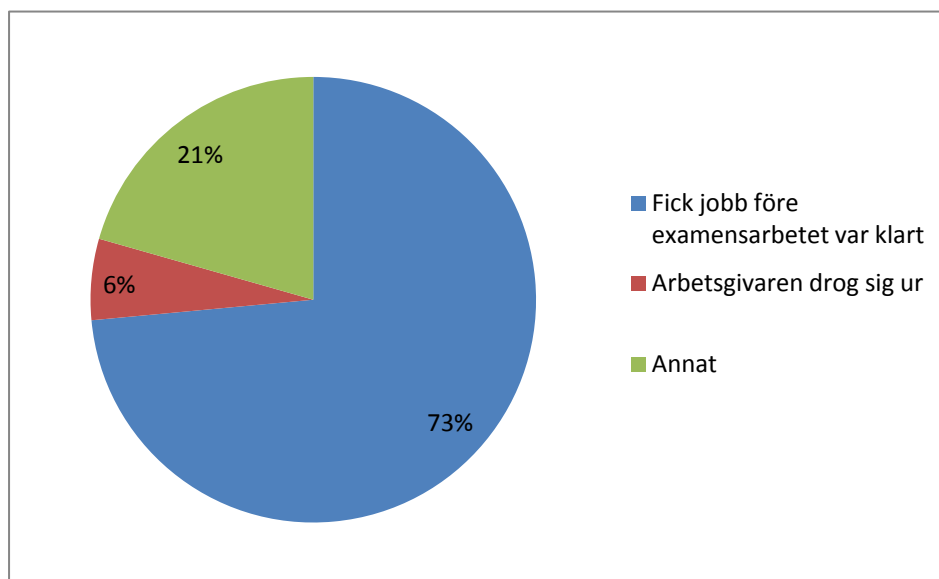
De som inte hade tagit ut sin examen ombads att ange av vilken anledning att så inte skett. Här angav majoriteten att det var för att de inte var färdiga med sitt examensarbete. Av de 38 skogsmästarna som inte hade tagit ut sin examen så angav 33 st, alltså 87 procent, att de inte gjort färdigt sitt *examensarbete*. För de resterande fem var skälet att man ännu inte ansökt om examen eller av familjeskäl.

Det var 14 stycken som angett mer än en orsak och den vanligaste kombinationen var att man inte hade gjort *examensarbetet* och inte klarat *ekonomikursen*. För de som angav *annat* på frågan var orsaken alltså helt enkelt att de inte ansökt om examen (se figur 3.12).

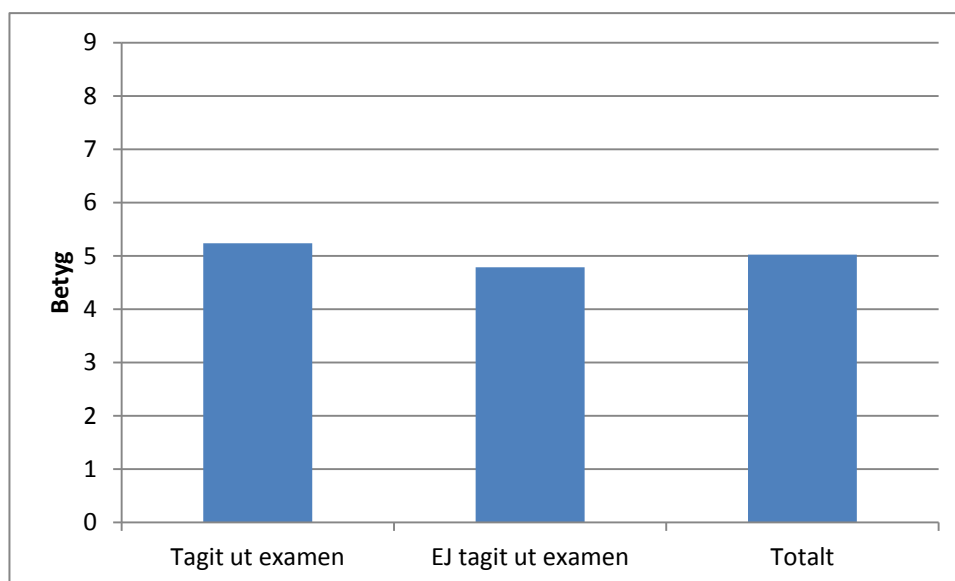
Figur 3.12 Visar anledningen till att man inte tagit ut sin examen. 14 stycken angav fler än en orsak.

De som angett att anledningen till att man inte tagit ut sin examen var att examensarbetet inte var färdigt fick en följdfråga om varför examensarbetet inte var färdigt. Majoriteten angav där att de fått *arbete innan examensarbetet var klart*. I kategorin *annat* var orsaken till stora delar privata skäl.

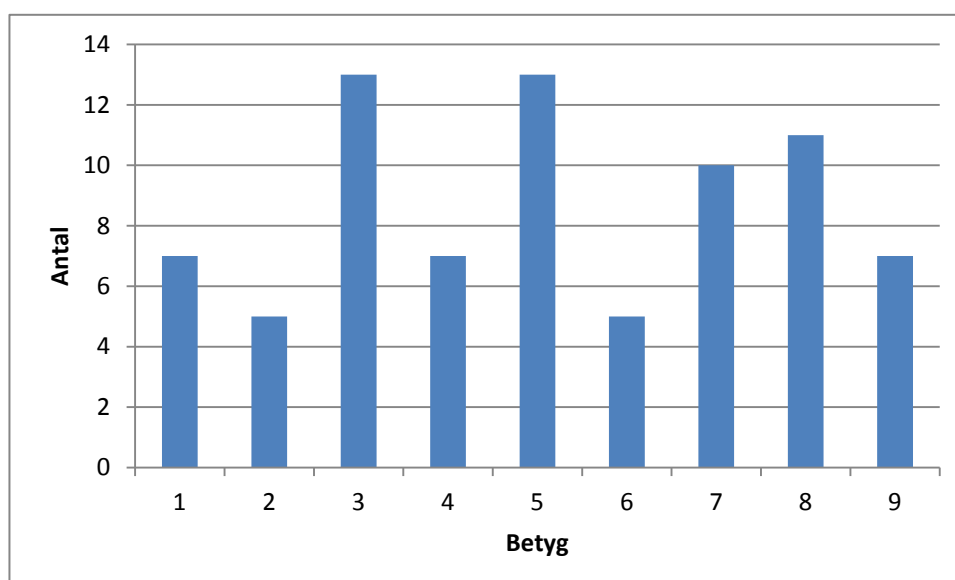
Figur 3.13 Visar anledningen till varför man inte gjort färdigt sitt examensarbete.

Skolan fick ett medelbetyg på 5,0 för sin handledning av examensarbetet. Bland de som inte hade tagit ut sin examen fick skolan 4,7 i medel medan medelvärdet hamnade på 5,4 för de som tagit ut sin examen.

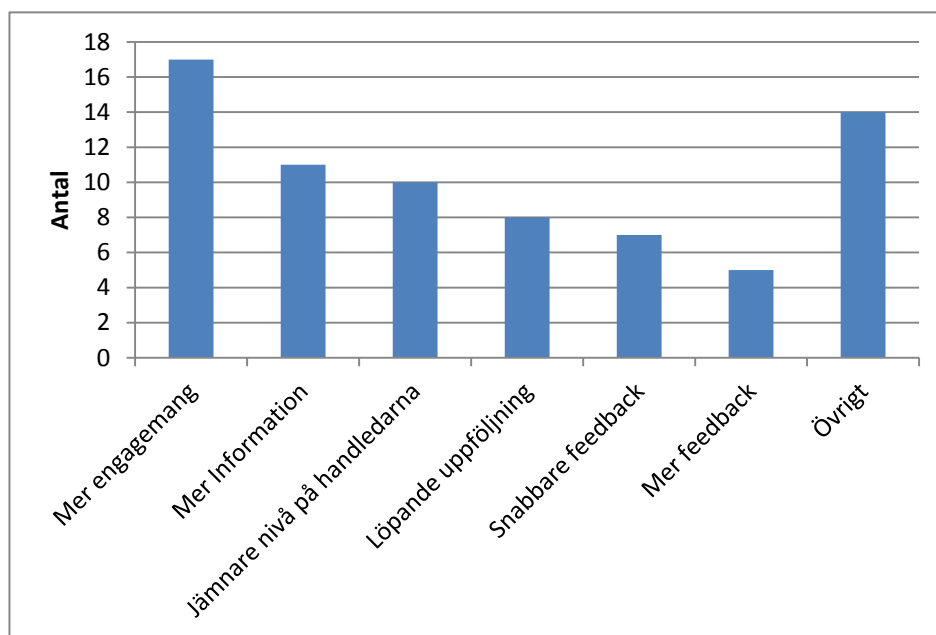
Figur 3.14 visar vilket medelbetyg skolan fick i sin handledning av examensarbetet, fördelat på dem som tagit ut examen och de som inte gjort det.

Spridningen i betygen på handledningen varierar kraftigt i den totala sammanställningen.

Figur 3.15 Visar spridningen på betygen som skolan fått i sin handledning av examensarbetet.

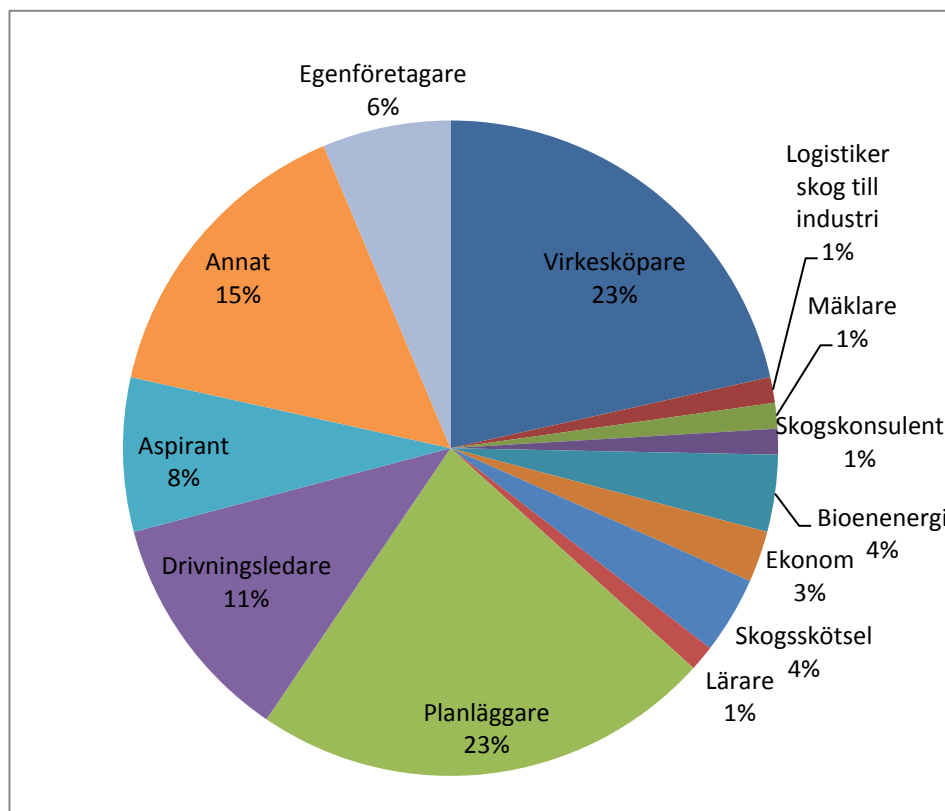
När skogsmästarna själva fick skriva vad de tyckte institutionen kunde göra bättre i sin handledning tyckte de flesta att handledarna skulle ha ett större engagemang. Totalt skrev 50 personer förslag på förbättringar varav 14 skrev mer än ett förslag. I kategorin övrigt fanns det bland annat förslag om att göra examensarbetet till en fast kurs, kontakta uppdragsgivaren samt att skolan skulle komma med fler och bättre förslag till examensarbeten.

Figur 3.16 Visar vad skogsmästarna tyckte institutionen kunde göra bättre i examensarbetet.

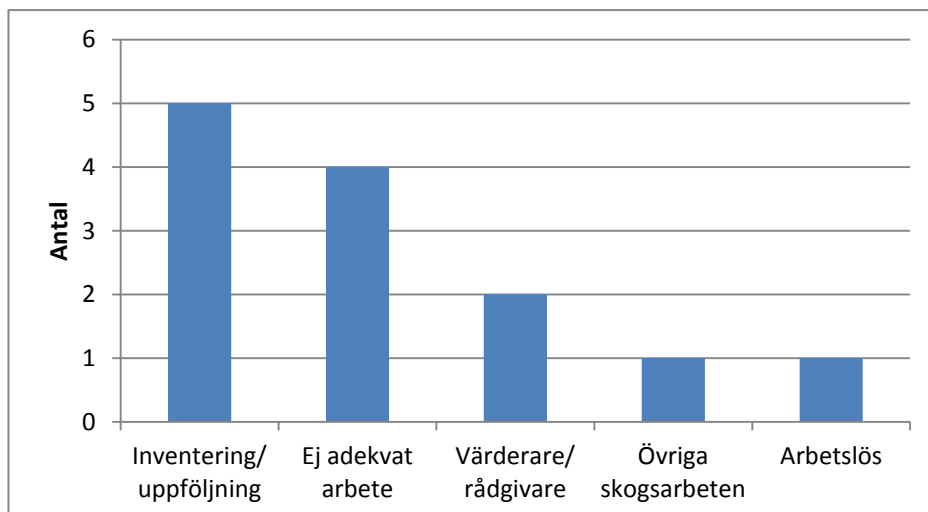
3.4 Arbetslivet

Skogsmästarnas två vanligaste instegsjobb var virkesköpare och planläggare som vardera motsvarade 23 %. På tredje plats kom drivningsledare med 11 %.

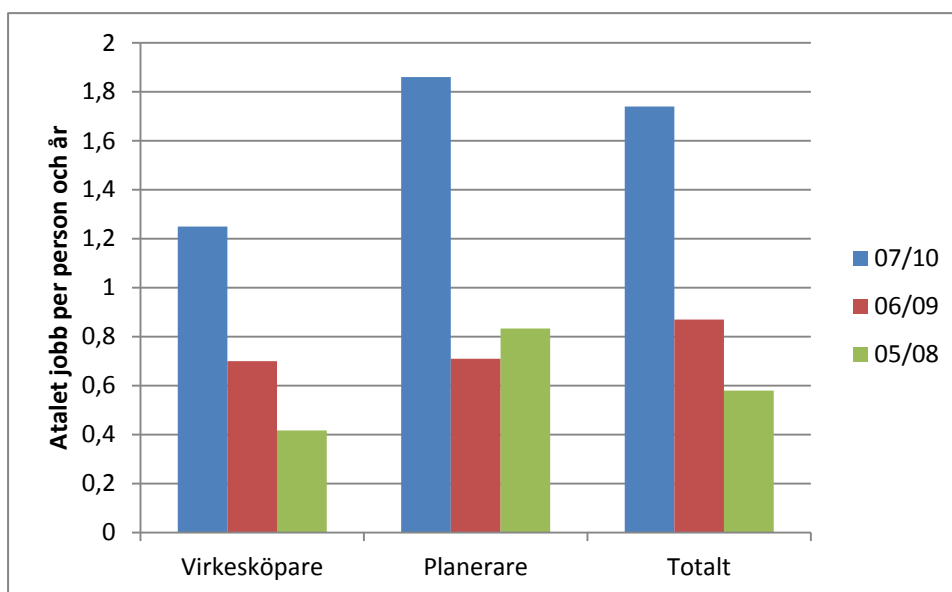
Figur 3.17 Visar fördelningen av det första arbetet skogsmästarna hade efter att ha slutat på skogsmästarskolan.

I kategorin *Annat* arbetade fem med inventering och uppföljning, fyra hade arbeten som inte var adekvata efter utbildningen till skogsmästare, två var värderare, en arbetade som linjeröjare och en person angav att han var arbetslös.

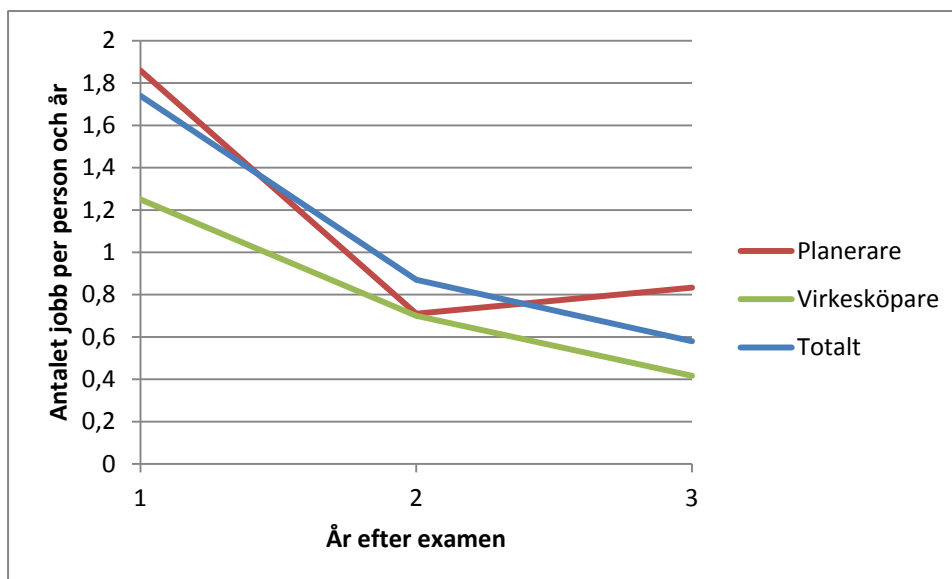
Figur 3.18 Visar vilka arbeten som ingår i kategorin annat

Skogsmästarna i undersökningen har i genomsnitt bytt arbete en gång per år medan planerarna bytt arbete 1,1 gång per år. Virkesköpare stannar i betydligt större utsträckning på sin arbetsplats och har bara bytt arbete 0,8 gånger per år.

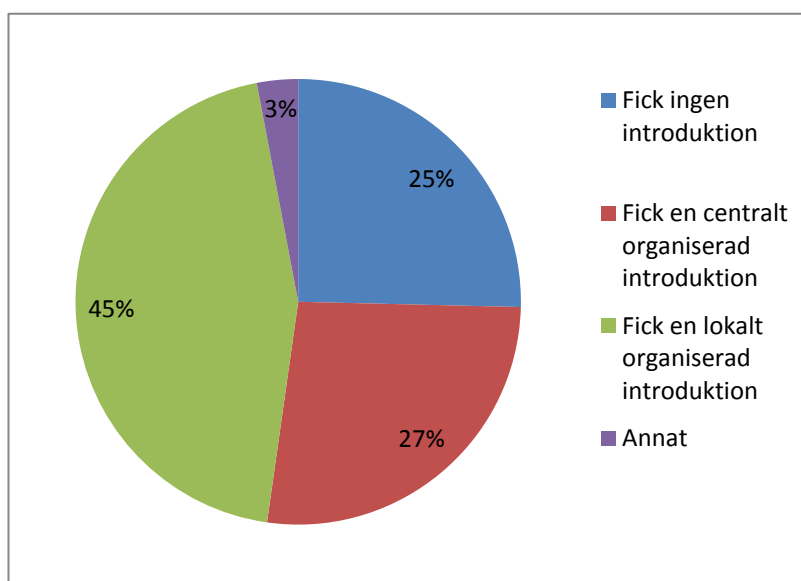
Figur 3.19 Visar i genomsnitt hur många gånger en skogsmästare byter arbete per år, fördelat på årskurs och de två största arbetskategorierna och totalt

Det första året är skogsmästarna som mest benägna att byta arbete sen avtar det successivt ju längre de varit ute i arbetslivet. Av de svarande var det 6 procent som var egenföretagare.

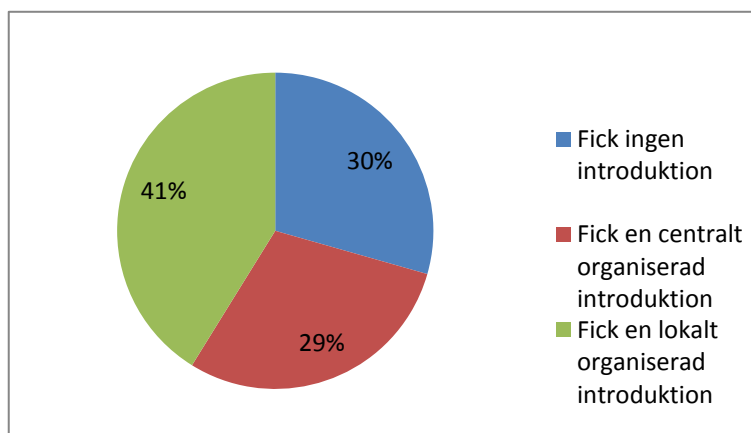
Figur 3.20 Visar sambandet mellan antalet arbetsbyten och år efter examen

På frågan vilken typ av introduktion som skogsmästaren fick på sin första arbetsplats fick de välja mellan fyra svarsalternativ. *Ingen introduktion, en centralt organiserad, en lokalt organiserad* eller *annat*. Svaren från de som var egenföretagare eller de som inte hade ett adekvat arbete registrerades inte. Det var en virkesköpare och en drivningsledare som inte hade svarat på frågan. De som svarat *Annat* skrev att de hade påbörjat en introduktion, men att de bara efter ett kort tag tvingats in i hetluften

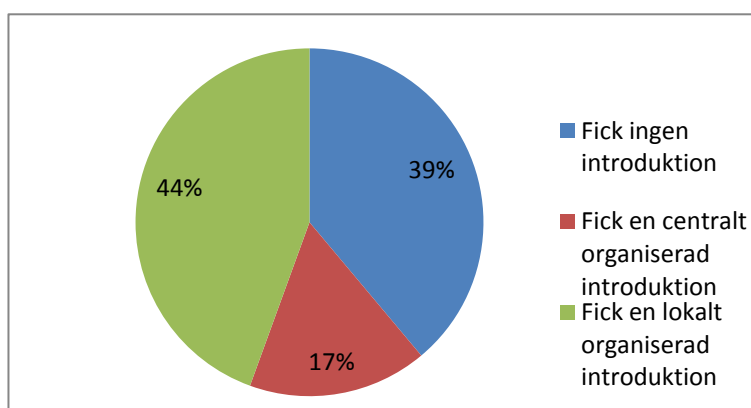

Figur 3.21 Visar vilken typ av introduktion skogsmästarna fick i sitt första arbete.

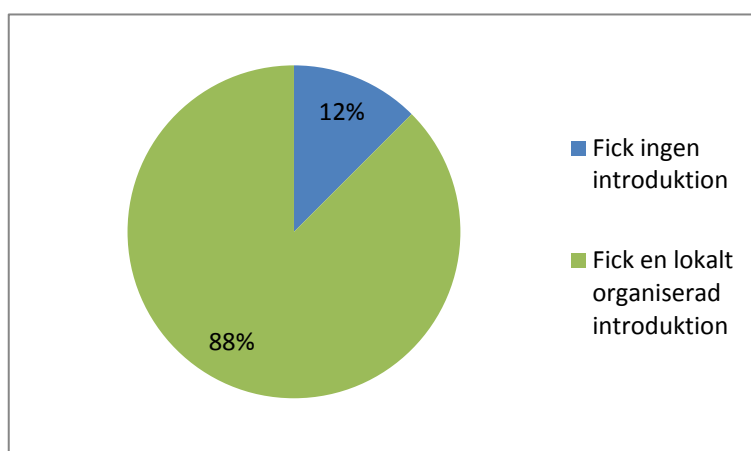
När man delade upp data från de tre vanligaste arbetsuppgifterna visade det sig att virkesköpare och planläggare hade en likartad fördelning som genomsnittet medan drivningsledarna antingen fått en lokalt organiserad eller ingen introduktion alls.

Figur 3.22 Visar vilken typ av introduktion virkesköparna har fått.

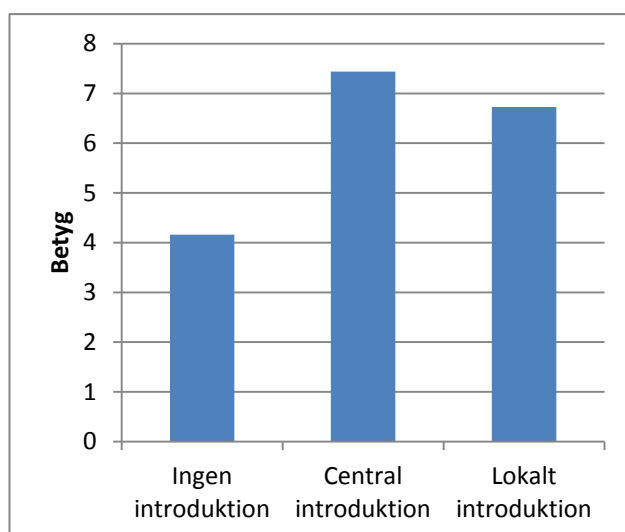

Figur 3.23 Visar vilken typ av introduktion planläggarna har fått.

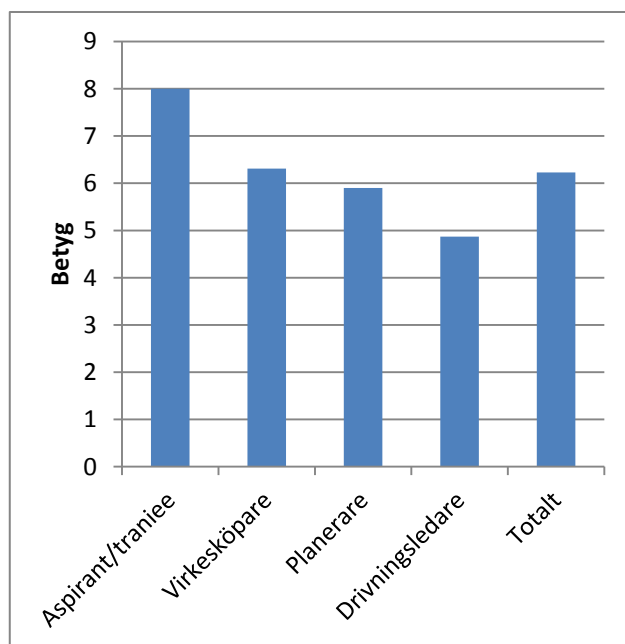
Figur 3.24 Visar vilken typ av introduktion drivningsledarna har fått.

Medelbetygen för de olika introduktionerna varierade inte så kraftigt. Den centrala introduktionen fick ett medelbetyg på 7,4 medan den lokala fick 6,7. Ingen introduktion alls fick betyget 4,2 vilket är betydligt sämre än den centrala och lokala introduktionen.

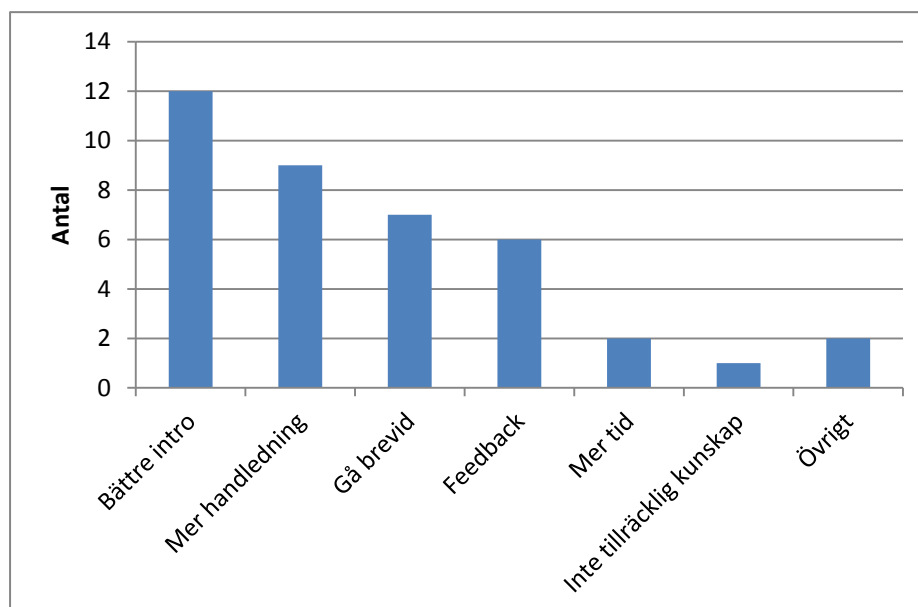
Figur 3.25 Visar betygen för de olika introduktionerna

När datamaterialet delades upp i de största yrkeskategorierna virkesköpare, planläggare, drivningsledare och aspirant/trainee visade det sig att betygen varierade kraftigt. Drivningsledarna satte ett betydligt lägre betyg på introduktionen än vad övriga grupper gjorde. Aspirant/trainee gav högst betyg.

Figur 3.26 Visar betygen de vanligaste yrkesgrupperna gett sin introduktion.

På fråga 14 fick skogsmästarna fritt skriva om vad de tyckte kunde göras bättre i introduktionen på deras första arbete. Här dominerade bättre introduktion som förslag tätt följd av mer handledning. Med bättre introduktion avsågs djupare utbildning och att de ville ha en grundläggande utbildning i företagets organisation och värderingar.

Figur 3.27 Visar vad skogsmästarna tyckte kunde göras bättre i deras arbetsintroduktion.

3.5 Övrigt

På fråga 15 fick skogsmästarna skriva fritt vad de i övrigt hade att säga. Nedan finns alla dessa kommentarer ned skrivna.

”Grunddelen med matte, data, ekonomi och engelska tycker jag var väldigt bra. Saknade den internationella kopplingen på Skogsmästarskolan som jag sedan fick i Alnarp.”

”Vissa kurser var på tok för enkla. Däremot var det bra nivå på matten och ekonomin”

”Vissa delar i utbildningen skulle kunna komprimeras”

”Skogsmästarprogrammet var bra på många sätt och jag har rekommenderat utbildningen till kompisar. Jag är nöjd med mitt arbete idag och jag har en bred grund att stå på. Utbildningen kan naturligtvis ändå förbättras och det gäller att hela tiden vara kritisk för att få ut de bästa. Bra om lärarna med jämna mellanrum är ute och jobbar i verkliga livet. Det är också farligt att fastna i att undervisa på rutin!”

"Jag var grymt besviken på hur mycket sköttes på Skogsmästarskolan. När man vill plugga, är hemifrån långa tider och tar studielån. Vill man känna lärarna är engagerade och vill lära ut, för att ge oss som är studenter en så bra utbildning som möjligt. Det tycker jag inte att vi fick. Det fanns guldgrubben, skogsgården och alla resor. Ekonomin var svår fast nyttig. Råvaruförsörjningen och vägkurserna var inte värd att lägga ner tid och pengar på. Men det var fin studiemiljö och man fick fina klasskamrater."

*"Svårt att lära ut tempot i arbetet;
är högre än studietempot"*

"Skogsmästare är en mycket bra utbildning även om några i personalstyrkan gjort sitt"

"Utbildningen är bra och man klarar av att utföra lämpliga jobb. Fast allt på utbildningen kan förbättras. Mer praktiskt tillämpade övningar. Mer motiverade lärare. Hårdare krav på eleverna. Mer kontakt med näringslivet även om det idag finns viss kontakt."

"Tiden på Skogsmästarskolan var bra, en av de bästa perioderna i livet. Utbildningen har öppnat nya dörrar åt mig"

"Skogsmästarprogrammet har givit mig en helt outstanding utbildning för arbetslivet. Man kan producera från dag ett. När jag studerade vidare så har jag väldigt lätt att ta till mig kunskaper snabbt tack vare min breda baskunskap."

Slutligen fick skogsmästarna svara på om de ville vara med i fortsatta undersökningar från SLU. Av alla svarande så kunde 75 procent tänka sig att vara med i framtida undersökningar. 16 procent ville inte vara med och 9 procent avstod från att svara på frågan.

4. DISKUSSION

4.1 Metod

Anledningen till att jag valde att studera årskurserna 05/08, 06/09 och 07/10 var att jag vill ha samma standard som Högskoleverket har i sin bedömning.

Ett problem som kan ha minskat svarsfrekvensen var att adresslistorna som Skogsmästarskolan hade tillgång till, inte var fullt uppdaterade. Man kan anta att detta beror på att skogsmästarna är väldigt rörliga de första åren och helt enkelt inte har skickat in uppgift om adressändring till institutionen.

För att få en så hög svarsfrekvens som möjligt så bifogades ett färdigfrankerat svarskuvert och dessutom skickades det ut ett påminnelsebrev. Förutom det så skickade jag även med en blyertspenna som de svarande kunde använda att fylla i enkäten med direkt. Denna åtgärd tror jag hade en ganska stor betydelse i svarsfrekvensen, för de första tre dagarna fick jag in cirka 40 enkäter av totalt 80 stycken. Påminnelsebrevet hade inte så stor effekt. Efter att påminnelsen gått ut fick jag in ytterligare sju enkäter.

I början var jag orolig för att alla öppna frågor jag hade ställt skulle bli svåra att sammanställa om skogsmästarna skulle ha väldigt olika åsikter. Det visade sig emellertid att de flesta hade ungefär samma åsikter. Svaren blev därmed lätta att kategorisera och presentera.

4.2 Enkätens utfall

4.2.1 Bortfallsanalysen

Det absoluta minimumet för antalet svarande var 50 procent eftersom detta var kravet från Högskoleverket (Högskoleverket, 2010). Svarsfrekvensen hamnade på 59 procent. Att samplet inte blev tillräckligt stort ställde till vissa problem när man t.ex. skulle jämföra olika yrkeskategorier med varandra, eftersom man då fick för små grupper och därmed osäkra resultat.

En möjlig orsak till att svarsfrekvensen varierade kraftigt mellan årskurserna kan hänga samman med att kursen 07/10 inte hunnit vara ute i arbetslivet så länge och därmed inte hunnit skaffa sig tillräckligt med erfarenheter för ha någon åsikt i denna typ av undersökning. För 05/08 har det gått för lång tid sedan de gick ut från skolan, så de kan nog ha svårt att skilja på vad de lärt sig i skolan och vad de lärt sig i arbetslivet och därför i stor utsträckning valt att inte svara. De som gick ut för två år sedan, alltså kurs 06/09, har ännu utbildningen relativt färskt i minnet samtidigt som de har hunnit skaffa sig arbetslivserfarenhet så de anser sig

kunna tillföra något till undersökningen. Detta indikerar att Högskoleverkets metod för vilka som ska intervjuas fungerar som den ska.

Könsfördelningen i svarsfrekvensen visade sig stämma ungefär med könsfördelningen i verkligheten. Andelen som hade tagit examen var däremot betydligt högre hos de svarande i undersökningen än i verkligheten. Jag tror detta beror på att de som har tagit ut sin examen har lite mer självdisciplin vilket gör att de lättare får saker gjort – även när det gäller att svara på enkäter.

4.2.2 Obligatoriska kurser

På frågan hur mycket användning de haft av de olika ämnena, så fick data, skogs-skötsel, skogsuppskattning och matematik/statistik de högsta betygen. Anledningen till detta är nog att dessa ämnen är ganska vanliga i skogsbruket oberoende av yrkesroll. Detta till skillnad från driftsledning som bara de som hamnar på en viss typ av yrke har användning för. Detta kan man lättare se om man tittar på spridningen i betygen för varje ämne (se figur 3.7).

På frågan om man hade tillräckligt med kunskaper efter man gått ut från Skogsmästarskolan, visar undersökningen att man anser sig haft tillräckligt med kunskaper i de flesta ämnen. Inget ämne fick dock toppbetyg. När jag sedan sammanförde kunskapsdata med användningsdata så visade sig att dessa två följdes åt (se figur 3.9). Detta tolkar jag som att ju mer svaren på dessa två frågor följdes desto bättre är det. Det är ju inte i en yrkesutbildning meningsfullt att lära sig ett ämne om man bara kommer att använda detta någon enstaka gång i sitt yrkesliv.

Betyget på de generiska kunskaperna varierade kraftigt mellan de olika givna kunskaperna (se fråga 3 i Bilaga 1). Detta visar att det finns många områden där utbildningen kan förbättras genom att väva in träning i dessa i den befintliga kursplanen. Detta märktes ännu tydligare när de fick skriva fritt vad de tyckte saknades i utbildningen. Då var det just dessa kunskaper som studenterna saknade mest. Samtidigt så fick de generiska kunskaper som står med i skolans mål för Skogsmästarprogrammet (läsa, skriva, prata och problemlösning) höga betyg, något som visar att dessa ämnen prioriteras (se Figur 3.10).

Den främsta anledningen till att många inte har tagit ut sin examen var att examensarbetet inte var färdigt. Detta är inte förvånansvärt eftersom många gör examensarbetet parallellt med att de söker jobb. Detta medför att om de får jobb så börjar de arbeta istället. Något som förvånade mig var att det var fler som hade kvar något ekonomiavsnitt än det var som hade kvar matematik eller statistik. Något som också var påtagligt var att det inte var någon av de svarande som bara hade kvar matematik, statistik eller ekonomi utan alla dessa hade även kvar examensarbetet.

Betyget skolan fick av eleverna i sitt engagemang beträffande examensarbetet var precis godkänt (fråga 8). En sak jag reagerade på var den stora spridningen på

betygen (se Figur 3.15). När man sedan läser vad skogsmästarna tyckte skolan kunde göra bättre så var det just en jämnare nivå och en enhetligare syn från lärarnas sida som många önskade. Denna kritik förde även Högskoleverket fram i sin utvärdering av skolan 2002. Det visar alltså att skolan måste anstränga sig ytterligare för att få en enhetligare syn på examensarbetet. Flera påpekade också att man ville ha ett större engagemang från lärarna. Detta tror jag man till viss del kan uppnå genom att ha löpande uppföljningar mellan student och handledare.

Likt det Högskoleverket påpekade 2002 – att lärarna egenutveckling var åsidosatt – tyckte även en del av skogsmästarna i enkätundersökningen att lärarnas pedagogiska kunskaper inte alltid var på topp.

4.2.3 Arbetslivet

Resultatet som redovisas i Figur 3.19 att många som går ut börjar som virkesköpare var inte förvånande, men att planläggare var lika vanligt som virkesköpare som första arbete var lite överraskande, eftersom de flesta arbeten som utanonseras gäller virkesköpare. Något man ska/kan betänka gällande planläggare är att de som jobbar på LRF Skogskonsult alltid börjar som planläggare innan de går över till mäklare eller ekonom.

Skogsmästarna tycker att det är viktigt att få en bild över företagets verksamhet i sin helhet för att kunna utföra jobbet på ett så bra sätt som möjligt den första tiden.

Mellan de olika yrkeskategorierna var det ingen markant skillnad i vad man fick för introduktion, förutom för drivningsledare som nästan uteslutande fick en lokal introduktion där de fick lära sig sin arbetsuppgift. När man jämför medelbetyget för introduktionen för de största yrkeskategorierna gav drivningsledarna ett betydligt lägre betyg än de andra. Detta kan bero på att om en drivningsledare slutar så kan man inte sätta in en ny person på den posten som bara går på halvfart för att den genomgår en introduktion om företaget struktur och organisation. En drivningsledare måste kunna producera nästan från första dagen för att inte maskinlagen ska stå stilla

När skogsmästarna i slutet av enkäten fick skriva vad de ville så kom det upp en hel del nya idéer och förslag till förbättringar. Dessa idéer rörde frågor som jag ställt tidigare i enkäten men som man då inte hade kommenterat. Bland annat stora delar av förslagen om vad som kunde förbättras i skogsmästarutbildningen var skrivet på fråga 15, där de fick skriva fritt om vad de ville. Dessa svar flyttades sedan till fråga 4 för att få en korrekt sammanställning.

4.2.4 Slutsatser och rekommendationer

Nedan har angett vilka åtgärder jag, utifrån enkätsvaren, anser att skolan behöver göra för att höja kvalitén på sin utbildning. Man får dock ha i minnet att vissa av dessa förslag redan kan ha genomförts av skolläningen, eftersom synpunkterna kommer från dem som gick utbildningen 2005 – 2010.

- Se till att studenterna övas i praktisk traktplanering..
- Skapa en riktigt bra vägburs.
- Se över juridikutbildningen eftersom den fått låga betyg och skogsmästarna vill ha mer affärsjuridik. Skapa en affärskurs där ledarskap, förhandlingsteknik, konflikthantering och juridik ingår.
- Komprimera skogsskötselkurserna. Lägg in affärskursen (se föregående punkt) parallellt med skogsskötselkurserna det andra året.
- Motivera lärarna att vilja utvecklas. Motivera dem även till ge sig ut i arbetslivet några år för att få inspiration och nya kunskaper. Ta in fler gästföreläsare och försök få dem att återkomma från år till år så att de får in en rutin i att föreläsa
- För att få fler som gör klart examensarbetet kan man se över upplägget sista året. En variant skulle kunna vara att man lägger kurserna Skogsgården företaget och Driftsledningen på våren. På så sätt kan studenterna göra examensarbetet på hösten och därför bli klara med det innan man söker jobb. Ett sådant upplägg skulle även gynna Driftsledningskursen som skulle få mer barmarkstid.
- Skolan bör se över instruktionerna för examensarbetet så att alla lärare så långt möjligt ställer likartade krav. Det behöver även göras en djupare undersökning om varför betygen på skolans handledning varierar så kraftigt.
- Informera studenterna om vad de bör kräva av sina arbetsgivare gällande arbetsintroduktion som nyanställd.
- Göra skarpa övningar med tidspress så att det liknar arbetslivet. Det är viktigt att lärarna ger ordentlig feedback på dessa övningar.

5. SAMMANFATTNING

Syftet med detta arbete är att undersöka skogsmästarnas syn på Skogsmästar-skolans utbildning samt de första åren i arbetslivet.

Enkäter skickades ut till kurserna 05/08, 06/09 och 07/10 sammanlagt skickade 136 enkäter ut. 80 personer svarade på enkäten detta ger en svarsfrekvens på 59 procent.

Betyget studenterna gav på ämnena i hur mycket kunskap de ansåg att de hade efter att ha gått på Skogsmästar-skolan, varierade kraftigt på den niogradiga skalan från lägsta betyg på 4,6 som juridiken fick till högsta betyget 7,3 som gavs till matematik/statistik.

Skogsmästarna saknade främst en utbildning i att göra affärer och ledarskap. Man efterfrågade mer juridik och praktiska övningar främst i driftsledning i sin utbildning.

Bland de studenterna så har de som angett att det inte tagit ut sin examen sagt att anledningen till att detta är att examensarbetet inte blev färdigt innan man fick ett arbete. Av de 80 skogsmästarna som svarade på enkäten angav endast 1 att han var arbetslös.

Skogsmästarnas uppgifter i arbetslivet varierar kraftigt. De tre vanligaste yrkeskategorierna är dock virkesköpare och planläggare på delad första plats (23 procent vardera) och på tredje plats kommer drivningsledare (11 procent).

Väl ute i arbetslivet så är skillnaden stor i hur skogsmästarna upplever sin introduktion till sitt första arbete efter utbildningen. Drivningsledarna var minst nöjda med sin introduktion och planerarna var mest nöjda. Drivningsledarna fick nästan uteslutande bara en lokal introduktion där de bara fick lära sig sin direkta arbetsuppgift. Bland de övriga yrkeskategorierna fick cirka 40 procent en lokal introduktion, cirka 30 procent fick en centralt organiserad introduktion där de fick en insyn i företagets struktur och värderingar. De övriga angav att de inte fått någon introduktion över huvudtaget.

De viktigaste rekommendationerna som kom fram i studien var att:

- Skapa en enhetlig syn på examensarbetet mellan lärarna.
- Skapa en affärskurs med ledarskap, förhandlingsteknik mm.
- Ha fler skarpa övningar med tidspress och feedback i utbildningen.

6. LITTERATURFÖRTECKNING

Brynte, B. 2002. *C.L. Obbarius. En nydanare i bergslagens skogar vid 1800-talets mitt.* Hållsta : Totab AB, 2002. ISBN: 9789189379152.

Delin, Bertil. 1989. *Enkel resa Kloten Skinnskatteberg.* 1989. ISBN: 9197119423.

Eaker, Sonja. 2003. *Optimization of compliance in epidemiologic research and disease prevention: With special emphasis on PAP-smear screening.* Stockholm : Karolinska University Press, 2003. ISBN: 9173494542.

Ek, Ingvar. 1999. *Skogsmästarskolan 1945-1998.* Skinnskatteberg : u.n., 1999. ISBN: 9163087111

European association for quality assurance in higher education. 2005. *Standards and guidelines for quality assurance in the european higher education area.* Helsingfors : European Association for Quality Assurance in Higher Education, 2005. ISBN: 9525539059

HL. 1992:1434. *Högskolelagen.* 1992:1434.

Högskoleverket. 2004. *Beslut, Reg.nr 643-2794-03.* 2004.

Högskoleverket. 2010. *Rapport 2010:22 R.* Stockholm : u.n., 2010.

Högskoleverket. 2003. *Utvärdering av högskoleingenjörsutbildningen ingenjörsutbildningen samt brandingenjörsutbildningen vid svenska universitet och högskolor.* 2003. 2003:20 R.

Japex, lilli, o.a. 1997. *Minska bortfallet.* Örebro : Statistiska centralbyrån, 1997. ISBN: 91-618-0908.

Regeringen. 2009. *Proposition 2009/10:139.* 2009.

SLU. 2010. *Skogsmästarprogramet studiehandbok 2010/2011.* u.o. : SLU, 2010.

Statistiska centralbyrån. 2001. *Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik.* u.o. : Statistiska centralbyrån, 2001. ISBN 978-91-618-1320-9.

Trost, Jan. 2007. *Enkätboken.* u.o. : Studentkitteratur, 2007. Vol. 3. ISBN: 9789144040462.

Utbildningsdepartementet. 2010. *Regeringsbeslut 11:5.* Stockholm : Regeringen, 2010.

Internet referenser

Slu. 2011. <http://www.slu.se>. [Online] den 26 4 2011.

7. BILAGOR

Bilaga 1

Alumnienkät

Skogsmästarskolan

2011-02-21

Hej skogsmästare

Mitt namn är Jens Vidmark, Smp 08/11, och denna enkät är ett led i mitt examensarbete med Skogsmästarskolan som uppdragsgivare. Arbetet har två syften, ett är att utveckla skolans utbildning och det andra är att ta fram värdefull information till blivande skogsmästare.

Du kommer att vara helt anonym i denna enkät. Det är endast jag personligen som kommer att ha tillgång till enkäterna.

Tänk på att skriva tydligt och om du vill skriva mer än vad det finns plats till använd gärna baksidan av papperet. När du gör det glöm inte att ange numret på frågan.

När enkäten är färdig ifylld, posta den snarast möjligt i bifogat kuvert. Kuvertet behöver inte frankeras.

Vid frågor får du gärna höra av dig till mig.

Mail: jevi0002@stud.slu.se Telefon: 0730-75 47 62

Tack för din medverkan.

Jens Vidmark

Man ☐

Kvinna ☐

Vilket år påbörjade du dina studier på Skogsmästarskolan? _____

Vilket år avslutade du dina studier på Skogsmästarskolan? _____

Om du fortsatte att studera efter Skogsmästarskolan vilket år avslutade du dina studier? _____

Utbildningen på Skogsmästarskolan

1.

Hur mycket användning har du haft av nedanstående kunskapsområden i ditt arbete? Ringa in din åsikt 1=aldrig, 9=dagligen

Ekonomi 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Miljö & Ekologi 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Driftsledning/
Logistik 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Juridik 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Skogsskötsel 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Skogsuppskattning 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Data 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Matte/statistik 1 2 3 4 5 6 7 8 9

2.

Anser du att din kunskap inom dessa ämnen var tillräcklig när du gick ut från Skogsmästarskolan? Ringa in din åsikt, 1=otillräcklig, 9=mer än tillräcklig

Ekonomi 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Miljö & Ekologi 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Driftsledning/
Logistik 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Juridik 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Skogsskötsel 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Skogsuppskattning 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Skoglig planering 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Data 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Matte / statistik 1 2 3 4 5 6 7 8 9

3.

På vilken nivå anser du att dina färdigheter låg inom dessa ämnen när du gick ut från Skogsmästarskolan? Ringa in din åsikt, 1=otillräcklig, 9=mer än tillräckligt

Läsa 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Skriva 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Prata 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Ledarskap 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Förhandla 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Konflikthantering 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Problemlösning 1 2 3 4 5 6 7 8 9

4.

Vad tycker du saknas i utbildningen? Beskriv så noggrant som möjligt.

5.

Har du tagit ut din examen?

Ja ☐

Nej ☐

Om du svarat ja på fråga 5 hoppa till fråga 8.

6.

Om du inte tagit ut din examen, vad är orsaken?

Har inte gjort mitt examensarbete. ☐

Har inte klarat ekonomikursen ☐

Har inte klarat statistiken ☐

Har inte klarat matematiken ☐

Annan orsak ☐
ange vilken.

7.

Om du svarat examensarbete på fråga 6.

Vad är orsaken till att du inte har gjort examensarbetet?

Påbörjade examensarbetet men fick jobb
innan examensarbetet var klart. ☐

Hittade inget examensarbete och det är därför inte påbörjat. ☐

Uppdragsgivaren drog sig ur så det var omöjligt att fullfölja
examensarbetet. ☐

Annan orsak ☐
ange vilken.

8.

Vad tycker du om skolans engagemang i examensarbetet, från introduktionen till
färdigt examensarbete? Ringa in ditt svar. 1=inget engagemang, 5=lagom engagemang,
10=stort engagemang.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

9.

Vad tycker du skolan kunde ha gjort bättre i sin handledning vid examensarbetet?

Arbete

10.

Vilken var din första arbetsuppgift efter avslutade studier på Skogsmästarskolan? Kryssa i det alternativ som passar dig bäst. OBS endast ett alternativ.

Virkesköp från privata markägare	☐	Logistiker från skog till industri	☐
Logistiker från industri till kund	☐	Mäklare	☐
Skogskonsulent	☐	Bioenergiansvarig	☐
Skogsförvaltare på privatskog	☐	Ekonom	☐
Miljöansvarig	☐	Skogsskötselansvarig	☐
Lärare	☐	Planläggare	☐
Drivningsledare	☐	Skogsförvaltare på bolagsskog	☐
Trainee/aspirant	☐	Skogsförvaltare på kommun	☐
Annat	☐	Egenföretagare	☐

Om du kryssat i annat ange vad, om du kryssat i egenföretagare beskriv din verksamhet.

11.

Specificera vilka arbeten du haft sen Skogsmästarskolan, **börja med ditt första arbete**, om möjligt använd exemplen på arbetsuppgifter från fråga 10. Ange vilket år du började din anställning.

Arbetsuppgift	Arbetsgivare	År
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Arbetslivet

Denna del avser din första anställning efter det att du gick ut från Skogsmästarskolan.

12.

Hur var din jobbintroduktion ?

Fick ingen introduktion utan
kastades direkt in i hetluften. ☐

Fick en centralt organiserad introduktion. ☐

Fick en lokalt organiserad introduktion
där jag fick lära mig min direkta arbetsuppgift. ☐

Annat ☐

13.

Upplever du att du fick en tillräckligt bra jobbintroduktion för att klara av ditt arbete
på ett bra sätt den första tiden?

Ringa in ditt svar. 1=Otillräcklig, nästintill obefintlig, 5=godkänd introduktion
10=väldigt ambitiös introduktion.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

14.

Vad tycker du kan göras bättre i jobbintroduktionen?

Övriga åsikter och synpunkter?

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Är du intresserad av att i fortsättningen medverka i liknande undersökningar från SLU?

Nej ☐

Tack för din medverkan